

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL. LXXX JULY - LIEPOS 13, 1995 Nr. 25

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRASTIS

ATSTOVAUJAMOJI DEMOKRATIJA IR TAUTININKAI

Hab. dr. Mečislovas Treinys

(Kalba pasakyta Lietuvos Seime 1995 m. gegužės 15 d.)

Šiandien švenčiame atstovaujamosios demokratijos Lietuvoje 75-metį. Šioje laiko, atkarpoje telpa Pirmosios Lietuvos Respublikos Steigiamojo Seimo ir kitų keturių Seimų laikotarpis, nors jo bendra trukmė siekia tik 11 metų. Čia telpa ir Antrosios Lietuvos Respublikos Parlamento daugiau kaip 5-rių metų veikla.

Čia kiekvienam, be abejo, iškyla klausimas: kur šioje laiko skaičiuotėje dar 59-ri metai?

Atsakyme du dėmenys: tai 9-ri Pirmosios Lietuvos Respublikos beseiminio valdymo metai ir 50 okupacijos metų, kada tauta iš viso nebuvo atstovaujama ar jos vardu kalbėjo sovietinio pseudo-parlamento deputatai.

Nuo seno patirta, kad atstovaujamoji demokratija būna veiksminga, jeigu vienu metu pasiseka du pasirinkimai:

1) jeigu tauta teisingai pasirenka ją atstovauti siekiančias politines jėgas, ir

2) jeigu tautą atstovaujančios jėgos teisingai pasirenka Tautos ir Valstybės raidos viziją, jos įgyvendinimo būdus, žingsnių tempą bei politinius partnerius.

Deja, lietuvių tautos kelias į atstovaujamosios demokratijos pilnatvę buvo vingiuotas ir prieštaringas.

Aš bandysiu paliesti tik vieną šio kelio atkarpą.

Iš karto turiu pasakyti, kad šiame kelyje tautininkams teko sudėtingiausia politinės lemties našta ir di-

džiausia politinių alternatyvų įvairovė, lėmusi ir teisingus, ir abejotinus pasirinkimus. Nereikia pamiršti ir totalinio tautininkų oponentų ir juo labiau - Lietuvos priešų puolimo prieš šią politinę srovę. Nepakantos tautininkams ir jų ideologijai recidyvų, deja, sutinkame ir mūsų dienomis.

Teisinį pagrindą atstovaujamosios demokratijos užuomazgai Lietuvoje sudaryti, t.y. Steigiamajam Seimui sušaukti padėjo Lietuvos Valstybės Taryba, 1919 m. lapkričio 20 d. priėmusi Steigiamojo Seimo rinkimų įstatymą. Tuo metu Taryboje reikšmingą įtaką turėjo tautiškosios srovės atstovai, o jų lyderis A.Smetona pagal I-ją laikinąją Lietuvos Respublikos Konstituciją buvo išrinktas Lietuvos Respublikos Prezidentu.

Išrinkus Steigiamąjį Seimą ir jam 1920 metų gegužės 15 d. susirinkus pirmajam iškilmingam posėdžiui, jį pradėdamas Respublikos Prezidentas A.Smetona, įvertindamas Steigiamojo Seimo reikšmę Lietuvos politinei raidai, taip kalbėjo:

"Dabar svetimos šalys mato, kad Lietuva, nuveikusi didžiausias kliūtis, įstengė sudaryti tautos valios reiškėją, įstengė sušaukti demokratiausiu būdu Steigiamąjį Seimą. Dabar atsistojus Lietuvos priešakyje autoritetin-gai tautos įgaliotai valdžiai, niekas nebegalės jai prikišti nei šalies viduje, nei užsieniuose to, kas buvo prikišama

laikinajai valdžiai". ("Lietuva", 1920 05 18 d.).

Kitas įžymus tautininkas - rašytojas J.Tumas-Vaižgantas Steigiamojo Seimo rinkimosi išvakarėse spaudoje jį taip sveikino:

"Steigiamasis Seimas iškyla aukščiau visų kitų tautos veiksmų, kokių tik randame mūsų istorijoje (...) Sveikiname Naujos Valstybės Steigiamąjį Seimą ir visomis širdimis velijame jam, kad jis ir praėjęs paliktų tautos atminimuose toks pat skausmus, koks skausmus rodės ir laukiamas!" (Vaižganto raštai, III t., 1922, 66 p.).

Taip kalbėjo ir rašė tautininkai, atstovai tos politinės jėgos, kurios į Steigiamąjį Seimą nepateko. Tai lėmė ne ryškių asmenybių stoka tautininkuose, bet kitos priežastys, kaip antai: proporcinė rinkimų sistema, palanki partijoms, turėjusioms tankų organizacijos tinklą (krikščionims demokratams) ar rinkimų agitacijos metu kėlusius revoliucinius bei populistinius lozungus (socialdemokratams, valstiečiams liaudininkams). Tautininkai rėmėsi asmenybėmis ir nuosaikia tautos taiknamąją idėją ir... liko nesuprasti, neįvertinti. (Ši situacija iš dalies pasikartojė ir 1992 metų rinkimuose į V-jį Seimą). 1920 metų birželio 10 d. Steigiamasis Seimas priėmė II-ją Laikinąją Lietuvos respublikos Konstituciją, kurioje pirmą kartą Lietuvoje deklaruota parlamentinė santvarka. Tuo pačiu Seime ir visuomenėje aktyviai diskutuojama dėl Prezidento statuso.

(Nukelta į 3 psl.)

LIETUVOS RESPUBLIKOS PREZIDENTUI

Jo Ekscelencijai ALGIRDUI BRAZAUSKUI

Seimui panaikinus Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos sudarytą komisiją rezistencijos dalyvio vardui pripažinti buvo nuspręsta šias funkcijas pavesti Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centrui. Neginčijant šios nuostatos, nors ji yra abejotina, negalima sutikti su tuo, kad rezistento vardo pripažinimo kriterijai bei sprendimų priėmimo tvarka būtų neregamentuojami ir palikti visiškai Centro darbuotojų nuožiūrai.

Rezistento vardo pripažinimas ir rezistento pažymėjimo išdavimas yra moraliniu ir teisiniu požiūriu svarbus aktas. Nustatyti ar tikrai asmuo dalyvavo pasipriešinime okupacijoms yra ne tik atsakingas, bet ir sudėtingas uždavinys. Šios procedūros turi būti viešos.

Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras būdamas mokslo tiriamoji įstaiga gali ir turi teikti reikiamą medžiagą ir duomenis, tačiau neturi ir negali atlikti teisinių procedūrų bei priimti sprendimus dėl asmens statuso leidžiančio naudotis specialiomis įstatymų nustatytomis teisėmis ir lengvatomis. Be to negalima nesiskaityti su tuo, kad Genocido centras ir dabartinė jo vadovybė neturi nei pasitikėjimo, nei autoriteto ne tik politinių kalinių, trem-

tinų bei kitų rezistencijos dalyvių tarpe bet ir didelėje visuomenės dalyje.

Buvo bandoma rasti kompromisinį sprendimą, t.y. pavedus Genocido centrui rezistento pažymėjimų išdavimą prie centro sudaryti komisiją, kuri svarstytų ir priimtų sprendimus dėl rezistento vardo pripažinimo. Į komisiją įeitų teisininkai, istorikai bei nepriekaištingos reputacijos autoritetingi visuomenės bei kultūros veikėjai. Komisijos sudėtį bei jos veiklos nuostatus turėtų tvirtinti Seimas. Šie siūlymai atmesti.

Esame įsitikinę, kad vien LDDP frakcijos balsais priimtas sprendimas yra nepagrįstas ir neteisingas, pagilins visuomenės susiskaldymą, atneš painingą ir žalą.

Kviečiame Jus 1995 m. birželio 29 d. Seimo priimtą įstatymą "Dėl Lietuvos Respublikos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro įstatymo papildymo" nepasirašyti ir grąžinti Seimui pakartotinai svarstyti.

Pasirašė:

Demokratų frakcija,
Krikščionių demokratų frakcija,
Politinių kalinių ir tremtinių –
Laisvės frakcija,
Socialdemokratų frakcija,
Tautininkų frakcija,
Tėvynės Sąjungos
– konservatorių frakcija,
Centro sąjunga.

Minint 1941 metų trėmimus iš Baltijos kraštų, ekumeninėse apeigose dalyvavo: kun. Kersti Kimmel, kun. Laimdota Grendze, diakonas Andris Usis, II eil. - kun. Gediminas Kijauskas, SJ, kun. Juozas Bacevičius, prel. Aleksandras Goldikovskis, III eil. vėliavininkai su vėliavomis. G.Juškeno nuotr.

Birutės fontanas Clevelando lietuvių kultūrinuose darželiuose vėl veikia. Tolyje paminklas Maironiui. G.Juškeno nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

• KĄ KALBĖJO PREZIDENTAS, SUGRIŽĘS IŠ KANŲ.

Per penkerius metus Europos Sąjunga žada skirti 9 milijardų JAV dolerių paramą Vidurio Europos ir Baltijos valstybėms, tačiau dar neaišku, kokia šios sumos dalis atiteks Lietuvai, komentuoamas Kanuose vykusio ES aukščiausio lygio susitikimo rezultatus spaudos konferencijoje sakė Prezidentas A. Brazauskas. Jo nuomone, gautos lėšos pirmiausia turėtų būti magistralėms Lietuvoje tiesti, taip pat komunikacijų tinklo, energetikos įmonių, valstybės sienų apsaugos institucijų plėtrai paremti.

A. Brazauskas sakė, kad Kanuose jis buvo susitikęs su naujuoju Prancūzijos Prezidentu Jacques Chirac, kurio nuomone Lietuva jau apie 2000-uosius metus gali tapti ES nare.

• **NATO GENEROLUI RŪPI IR LIETUVOS SANTYKIAI SU KAIMYNAIS.** Paklaustas spaudos konferencijoje, kada Lietuva taps NATO nare, Lietuvoje viešėjęs NATO jungtinių pajėgų Europoje vadas generolas George A. Joulwan sakė, jog kol kas vyksta politikų debatai ir Lietuvai reikia stengtis kuo aktyviau dalyvauti "Partnerystės taikos labui" programoje. Trijų dienų vizito į Lietuvą atvykęs George A. Joulwan pabrėžė, kad jam svarbu ne tik išsiaiškinti, kaip šalis bendradarbiauja su NATO, bet ir kokie jos santykiai su artimiausiais kaimynais. Generolas sakė esąs maloniai nustebintas trijų Baltijos šalių tarpusavio draugiškumu ir akcentavo kuriamo jungtinio taikos palaikymo bataliono BALTBAT svarbą. Aukštas svečias taip pat pareiškė nuomonę, kad Lietuva galėtų padėti NATO rengti specialaus bendradarbiavimo su Rusija dokumentą, nes ji turinti ilgametę bendravimo su šia šalimi praktiką.

NATO generolą priėmė Lietuvos prezidentas A. Brazauskas, premjeras A. Šleževičius. Vėliau svečias lankėsi Klaipėdoje, kur apžiūrėjo jūrų uostą, karinius laivus.

• **"3 PLIUS 5" SUSITIKIMAS VILNIUJE.** Jau antrą kartą tartis draugėn Vilniuje buvo susirinkę aštuonių Šiaurės ir Baltijos šalių Ministrai Pirmininkai. Pirminis Lietuvos, Latvijos, Estijos, Danijos, Islandijos, Norvegijos, Suomijos ir Švedijos Vyriausybės vadovų susitikimas pagal principą "3 plus 5" buvo surengtas 1992 m. rugpjūtį Danijos mieste Rione. Lietuvos Vyriausybės vadovas Adolfas Šleževičius akcentavo, kad Baltijos valstybės įžengė į naują politinio ir ekonominio vystymosi etapą – pasirašiusios Europos Sąjungos asocijuotos narystės sutartį. Žengiant šį svarbų žingsnį, Skandinavijos valstybės buvo puikios Baltijos šalių užtarėjos, sakė jis. Pokalbiuose akcentuota, kad Baltijos valstybių integracija į Europos Sąjungą daug kuo priklauso ir nuo pačios Sąjungos pasirėngimo priimti naujas nares. Tačiau dar daug kur reikia pasitempti ir Lietuvai, Latvijai bei Estijai – pavyzdžiui, tobulinant savo įstatymdavystę, kad šioji atliktų demokratinės Europos reikalavimus.

• **BAIGIASI PRIVATIZAVIMAS UŽ INVESTICINIUS ČEKIUS.** Prasidėjęs 1991 metų pavasarį, penktadienį baigiasi valstybinio turto pirminis privatizavimas už vienkartinės išmokos bei kitas tikslines kompensacijas, nutraukiamas akcijų pasirašymas.

Privatizavimo pradžioje buvo išdalinta investicinių čekių maždaug už 8 milijardus litų, iš kurių beveik už vieną milijardą litų taip ir liko nepanaudota. Pagal Seime priimtą įstatymą po Vyriausybės nustatyto pirminio privatizavimo pabaigos juridinių asmenų nepanaudotos vienkartinės išmokos neteks galios, o gyventojų čekiai bus deponuoti jų asmeninėse investicinėse sąskaitose, tose banko įstaigose, kuriose jos buvo atidarytos.

Visos gyventojų lėšos investicinėse sąskaitose bus inventorizuojamos ir deponuojamos pagal 1995 metų rugsėjo 1 dienos būklę. Deponuoti investiciniai čekiai taip pat nepraps. Už juos atskirai nustatyta tvarka dar bus galima pirkti nuomojamas gyvenamąsias patalpas, žemės sklypus, sodininkų bendrijų narių sodų sklypelius.

Deponuotomis išmokomis bus galima atsiskaityti ir perkant periodinių leidinių (laikraščių, žurnalų) leidyklų, periodinių leidinių redakcijų užimamas patalpas.

Investiciniai čekiai atsiskaityti už žemę ir gyvenamąsias patalpas galės būti naudojami iki 1997 metų sausio 1 dienos.

• **[TEIKTA VALDO ADAMKAUS PREMIJA.** Aplinkos apsaugos ministerijoje pirmadienį žinomo JAV gamtosaugininko daktaro Valdo Adamkaus premija ir diplomai įteikti Vilniaus universiteto profesorius Povilui Kavaliauskui.

Garbingą apdovanojimą įteikęs V. Adamkus pažymėjo, kad jį šis žinomas mokslininkas pelnė už aktyvią aplinkosauginę veiklą ir darbus, kuriant bei plėtojant ekologinę kraštotvarką. Pagal P. Kavaliausko bei jo sukurto ir vadovautos Vilniaus universiteto Kraštotvarkos grupės mokslinių projektinių darbų rekomendacijas iš esmės reformuotas bei išplėstas Lietuvos saugomų teritorijų tinklas. Profesorius daug dirba, siekdamas pagerinti mūsų saugomų teritorijų realaus tvarkymo organizavimą, ypač kuriant valstybinius valdymo modelius. Mokslininką taip pat jaudina Vilniaus senamiesčio ir Kuršių Nerijos urbanizavimo klausimai.

• **OPOZICIJOS LYDERIS ABEJOJA PREMĖRO POZICIJA.** Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) pirminin-

Ir vėl derybos

Paskutiniai įvykiai Bosnijoje parodė, jog tarptautinė Jungtinių Tautų kariuomenė nebesugeba atlikti jai skirtų uždavinių. Prancūzija ir Britanija susitarė siųsti greito reagavimo, sunkiau apginkluotus dalinius, apie 10,000 kareivių. Šalia prancūzų ir anglų dalinyje bus ir olandų. Šie kareiviai nenešios žydrų šalmų, bet savo kariuomenės šalmus. Jų mašinos nebus baltos, bet užmaskuotų spalvų. Šios karinės jėgos turės malūnsparnius, kurie lydės sunkvežimius, pristatančius serbų apsuptiems miestams vaistus, maisto produktus, vandenį. Bosnijos serbai jau nuo balandžio mėnesio nebepraleidžia į kai kuriuos Bosnijos miestus tarptautinės pagalbos mašinų. Sarajevo aerodromas uždarytas, gyventojams trūksta įvairių reikmenų, nėra vandens, dujų, elektros. JAV prezidentas

Iš visur apie viską

Rašo Algirdas Pužauskas

pažadėjo sąjungininkams malūnsparnių, transporto lėktuvų ir žvalgybos priemonių, netoli esančiuose JAV karo laivuose pasirošę laukia keli tūkstančiai JAV karo pestininkų, marinių. Šie pasirušimai jau sukėlė Kongrese daug priekaištų JAV prezidentui Clintonui.

Bosnijos serbai, kurie buvo pagrobę ir laikė įkaitais 370 Jungtinių Tautų kareivių, birželio 18 baigė juos sugrąžinti į jų dalinius. Sveiki grįžo ir paskutiniai kanadiečiai įkaitai. Jų pagrobimas buvo sukėlęs Kanadoje protestus ir reikalavimus ištraukti iš Bosnijos visus Kanados dalinius.

Stebėtojai mano, kad padėtis buvusioje Jugoslavijoje, nežiūrint naujų karinių pasi-

kas Vytautas Landsbergis mano, kad Ministro Pirmininko Adolfo Šleževičiaus "pozicija dėl Valerijaus Ivanovo ir jo bendražygių yra ne kvalifikuota".

Pirmadienį spaudos konferencijoje Seimo dešinėsios opozicijos lyderis pažymėjo, esą deportuoti šį veikėją iš Lietuvos nereikštų surengti jam antrą teisimą ar dar kartą nubauti už tą patį nusikaltimą, kaip teigia premjeras. "V. Ivanovas labai lengvai atsipirko", – sakė V. Landsbergis.

Jis taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad praėjusią savaitę buvo atleistas Vidaus reikalų ministerijos Migracijos departamento direktorius Česlovas Blažys, kuris pritarė, jog V. Ivanovas būtų deportuotas.

• **PRIEŠ ATOSTOGAS APIE PENSIJAS.** Skaičiuojant pensijas, iki šiol buvo vadovaujamosi senomis tradicijomis – visiems skiriama "po trupučiuką", bet dabar atėjo laikas atsižvelgti į žmogaus kvalifikaciją, atlyginimą, darbo stažą, pareigų svarbą, per Lietuvos televiziją sakė Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas.

Jo žodžiais, naujieji mūsų šalies pensijų įstatymai atitinka Vakarų pasaulyje egzistuojančią sistemą. Dabar Lietuvoje pensijos yra suskirstytos į 4 grupes: pagrindines (socialines); mokslininkų: vidaus reikalų, prokuratūros, valstybės saugomų kariškių pensijos, taip pat valstybinės pensijos, kurios yra suteikiamos turintiems ypatingų nuopelnų savo valstybei, žmonėms. Prezidentas pažymėjo, kad nuo metų pradžios pensijos padidėjo maždaug 22 procentais ir dabar vidutinis jų dydis yra 148 litai.

Nuo kitos savaitės Lietuvos vadovas ruošiasi ilsėtis Palangoje, o po to – Nidoje.

• **LIETUVOS VADOVAS PASVEIKINO JAV PREZIDENTĄ B. CLINTON.** Antradienį Respublikos Prezidentas Algirdas Brazauskas nusiuntė sveikinimo telegramą Jungtinių Amerikos Valstijų Prezidentui Bill Clinton nacionalinės šventės – Nepriklausomybės dienos proga.

• **EUROPOS SAUGUMAS BALTIJOS VALSTYBIŲ KONTEKSTE.** Kitoje Vakarų Europos sąjungos (VES) asamblėjos sesijoje gruodžio pabaigoje Europos saugumo problemas numatyta svarstyti Baltijos jūros regiono valstybių, tarp jų ir Lietuvos, Latvijos bei Estijos – saugumo kontekste. Apie tai antradienį spaudos konferencijoje informavo Seimo užsienio reikalų komiteto pirmininko pavaduotojas Algirdas Gričius, kuris atstovavo Lietuvą birželio pabaigoje Paryžiuje vykusioje 40-ojoje VES asamblėjos sesijoje.

• **IŠ VENESUELOS Į LIETUVĄ – GALIMA IR BE VIZOS.** Tarp 30-ties šį trečiadienį Lietuvos Vyriausybės posėdyje svarstytų klausimų, keli buvo skirti tarptautiniams reikalams. Vyriausybė nutarė panaikinti vizų režimą Venesuelos Respublikos piliečiams, atvykstantiems į Lietuvos Respublikos teritoriją ir būnantiems joje iki 90 dienų per metus ar vykstantiems per ją tranzitu. Posėdyje taip pat patvirtinta 1995 m. birželio 9 d. Rygoje pasirašyta Lietuvos, Latvijos, Estijos Vyriausybės sutartis dėl bevizinio vykimo tvarkos.

• **LIETUVOS UOSTE – JAV KARO LAIVAS.** Į Klaipėdos jūrų uostą buvo atplaukęs JAV karinių jūrų pajėgų (KJP) kreiseris "USS PHILLIPPINE SEA". Šiuo laivu taip pat atvyko JAV KJP kontradmirolas Josephas Mobils. Laivo vizitas Klaipėdoje truko tris dienas.

ruošimų, vis vien bus sprendžiama politinėmis derybomis, diplomatinėmis priemonėmis, o ne karo jėga. Vietoj pasitraukusio Europos Sąjungos vyriausio derybininko britų lordo Owen numatoma paskirti naują derybų planuotoją, buvusį Švedijos premjerą Carl Bildt.

Didelis politinis spaudimas išvystytas Serbijos vyriausybei ir prezidentui Slobodan Milošević, kuris reikalauja atšaukti jo kraštui taikomas ekonomines sankcijas. Milosevic tvirtina JAV atsiųstam specialiam pasiuntiniui, kad Bosnijos serbų vadas Radovan Karadžić jo neklauso, tačiau Bosnijos serbai sutiko paleisti pagrobtus JT karius – įkaitus. Amerikietis diplomatas Robert Frasure nurodė Miloševićui, kad prezidentas Clintonas jau turi paruošęs įsakymą siųsti į Bosniją 25,000 marinių ir serbų laukia dar sunkesnės prekybos sankcijos, jeigu Bosnijos serbai nesugrįš prie derybų stalo.

Čečėnai ginasi

Pasaulio pramonės galiūnų vadų suvažiavime Rusijos prezidentas Jelcinas išgirdo iš Vakarų prezidentų ir premjerų, kad jis Čečėnijos problemų neišspręs karine jėga. Jam patariama ieškoti kitokių sprendimų, net nepriklausomybės suteikimo. Rusija reikalauja prieš derybas visiškai pasidavimo, ginklų atsisąjėjimo, o čečėnai nurodo, jog 1817 ir 1864 metais čečėnai atidavė ginklus ir kas iš to išėjo. Stalinas bandė ištremti į Kazachstano dykumas visus čečėnus ir tame procese žuvo 240,000 čečėnų.

Užsienio korespondentai Čečėnijoje rašo, kad Grozny mieste, kur gyvena 400,000 žmonių, dabar gyvena gal 250,000. Daugelis jų rusai, kurie neturi kur bėgti. Griuvėsiais paversta 33,000 pastatų. Kai kur rūsiuose dar pūva žuvusių lavonai. Niekas nevalo griuvėsių, traktorininkai bijo paliesti griuvėsius, nes juose dar pilna nesproguusių bombų, artilerijos sviedinių. Mieste trūksta vandens, daugelį darbų atlieka moterys, nes čečėnai vyrai pasitraukė į kalnus, kur puldinėja rusų kareivius. Miestai beveik visi užimti rusų, kurie šauda į gatvėse dirbančias moteris. Sudaryta rusams palanki valdžia, tačiau tauta laiko juos išdavikais. Grozny miesto gydytojai dirba be jokio atlyginimo jau antri metai. Mokyklos uždarytos.

Rusijos atsiųsta kariuomenė, užėmusi miestus, persekioja čečėnus, tačiau kalnų (Nukelta į 9 psl.)

ELTA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

DIRVA TEL. (216) 531-8150
FAX. 216 531-8428

P.O. BOX 19191 CLEVELAND, OHIO 44119 - 0191
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
EDITOR: DR. ANICETAS BUNDONIS

DIRVA (USPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0191

Second-class postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices. • Published Weekly except: 4th of July, Labor Day & Christmas by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. • Subscription per year \$30.00 • Single copy 65 cents.

Prenumerata metams \$30.00, pusei metų \$17.00 • Atskiro numerio kaina 65 centų • Straipsniai pasirašyti pavardė, inicialais ar slapyvardžiu nebūtinai išreiškia redakcijos nuomonę. • Nespausdinti straipsniai grąžinami tik autoriams prašant - Už skelbimų turinį ir kalbą redakcija neatsako.

LIEPOS 6-TOJI VALSTYBĖS DIENA

Juozas Žygas

Mums labai neaišku, kodėl taip įvyko, bet, deja, taip įvyko. Kažkodėl buvo norima saitus su istorine praeitimi nutraukti. Net valstybės ženklą Vyty pakeitė kitu, visai istoriškai neparemtu. Taip pat jiems netiko buvusi prezidento vėliava ir išgalvojo naują - kurią kažkokie smakai saugo. Nors lietuvių tautosaka tokių pabaisų visai net nežino! Bet yra vienas sveikintinas ir džiugus reiškinys - tai iš užmaršties sugrąžintas vienintelis Lietuvos karalius Mindaugas ir jo vainikavimo diena. Mindaugas buvo ne tik valstybės sujungėjas, krikščionybės įvedėjas, pirmosios bažnytinės provincijos steigėjas, bet galbūt ir toliausiai pramatantis valstybininkas.

Kodėl atsistačiusi Nepriklausoma Lietuva jam tinkamos vietos nerado, tai dabar būtų sunku atsakyti. Mančiau, kad lenkai, kurie Lietuvos istoriją rašė ir mums ją primetė, sąmoningai Mindaugą ignoravo, kadangi norėjo Lietuvos krikščionybės vardą sau pasilaikyti. Ir tai jiems iš dalies pavyko. 1987 m. buvo primestinai minimas 600 m. krikščionybės jubiliejus. Reiškia, užmirštant 1251 m. Mindaugo atliktą krikštą ir užmirštant 1951 m., kuomet oficialiai (įskaitant katalikišką spaudą) paminėjome 700 m. krikšto sukaktį. Ir dar daugiau, ne tik apsikrikščijimo, bet ir Lietuvos bažnytinės provincijos įsteigimo. Vytautas su Jogaila 1387 m. pakartotinai krikščindami aukštaičius, jau pamiršo Mindaugo laikais įsteigtą Lietuvos bažnytinę provinciją, tuo priskirdami Lietuvą prie Lenkijos bažnytinės provincijos.

Gal kam nors gali kilti klausimas, kodėl minėdami Mindaugo vainikavimo sukaktį, tiek daug vietos skiriame pakartotinam aukštaičių krikštui? O todėl, kad čia

kaip tik pasirodo Mindaugo politinis genijus, kurio, vykdamas pakartotiną krikštą, Lietuvos valdovai jau nebeturėjo. Mindaugas net tris laiškus popiežiui rašė, kad popiežius išsakytų, jog šventinant naująją vyskupą, jis priesaiką duotų pačiam popiežiui. Priesaiką duodant popiežiui, tuo pačiu bažnytinę administraciją tampa pavaldi tik pačiam popiežiui. Tad 1253 m. ir laikytini ne tik Mindaugo vainikavimo, bet ir bažnytinės provincijos įsteigimo metais.

O po pakartotino krikšto Lietuva buvo pajungta Lenkijos primui. Nuo čia ir prasidėjo sistemingas lietuvių lenkinimas, kuris net ir dabar lenkų kunigų yra uoliai vykdomas. Gaila, kad iš istorijos klaidų dar vis nenorima pasimokyti. Žinoma, dabar niekas nebekrikštija, bet yra pasirašomos įvairios draugiškumo sutartys, kurios gali mums labai nedraugiškai pasibaigti. Reikia pasimokyti iš Mindaugo, kuris diplomatiškai galbūt aukščiau vertino už kardą. Bet taip pat numatė ir galimus pavojus. Nors daug šimtmečių nuo Mindaugo praėjo, bet Lietuva tebėra toje pačioje vietoje, prie Baltijos, ir beveik tie patys kaimynai ir priešai pasiliko. Tik tiek, kad kaimynai ir priešai yra žymiai gausesni ir stipresni, o Lietuva palaipsniui vis silpnynėja. Mindaugas mokėjo nuo priešų apsaugoti, bet jį sunaikino jo paties giminaičiai. Sakoma, kad reikia iš istorijos pasimokyti. Istorijos pamoka gal būtų, kad pirmoje vietoje reikia vidinio susiskaldymo

NEPAMIRŠKITE
Atnaujinti
DIRVOS
PRENUMERATĄ

"AURABANKO" BANKROTAS IR KEISTI ŽAIDIMAI UŽKULISIUOSE

Eivydąs Radvila

Praėjusio mėnesio viduryje pasirodė pranešimai laikraščiuose apie tai, kad du galingi Lietuvos bankai nutarė pasidalinti "Aurabanką" daug kam buvo netikėti. Tada niekam ir į galvą negalėjo ateiti mintis, kad šie pranešimai liudija netrukus prasidėsiantį vieną didžiausių nepriklausomos Lietuvos finansinių skandalų.

Į visuomenės dėmesio centrą šis skandalas pateko Akciniam inovaciniam ir "Litimpeks" bankams - bene dviems didžiausiems Lietuvos bankams - paskelbus, jog jie ketina pirkti 68 proc. "Aurabanko" akcijų. Tai buvo pirmieji ženklai, rodantys, kad "Aurabanke" kažkas negerai. Iš pradžių skęstantį banką perimantys bankai manė, kad jam išgelbėti užteks 15 mln. litų - tiek pinigų didieji bankai buvo pasiryžę paaukoti, kad įgytų turtingus "Aurabanko" klientus. Akcijas buvo numatoma pirkti iš tada dar beveik negirdėtos UAB "Luokė". Ši artimai su valdžios struktūromis susijusi pramoninė finansinė grupė nutarė parduoti savo turimas akcijas, smarkiai pablogėjus jos finansinei padėčiai ir nebesugebant gražinti iš to paties "Aurabanko" paimtų paskolų.

Tačiau šis sandėris nepavyko. Sužinojus tikruosius finansinio skandalo mastelius paaiškėjo, kad vien "Luokė" yra paėmusi paskolų, kurių nebesugeba gražinti, už apie 40 mln. litų, o visas "Aurabanko" blogų paskolų portfelis siekia net 60 mln. Tada į žaidimą įsijungė Vyriausybė, kuri netgi priėmė specialų nutarimą perimti visus bankrutuojančio banko išparei-

gojimus bei nupirkti "Luokės" turimas akcijas už simbolinę 1 lito sumą. Tačiau ir šio sprendimo nebuvo laikomasi - "Luokė" dar kartą pakeitė savo nuomonę ir atsiskaitė parduoti akcijas. Nepaisant to, premjeras A. Šleževičius ir toliau atkakliai tvirtina, kad Vyriausybė suteiks bankui pagalbą.

"Aurabanko" žlugimo nėra iš tolo negalima lyginti su kitų iki šiol bankrutavusių bankelių bankrotais. Banko aktyvai siekė 150 mln. litų, jis buvo įregistravęs 15 mln. litų įstatinį kapitalą. Svarbu ir tai, kad jame, kaip privatiuotame viename didžiausių buvusio valstybinio bankų skyrių, buvo sutelkta daug įvairių valstybinių institucijų ir ministerijų sąskaitų. Kita vertus, manoma, kad su šiuo banku yra susiję kai kurie aukšti LDDP veikėjai - tai priežastys, kodėl Vyriausybė, priešingai negu kitų bankrotų atveju, ryžtingai ėmėsi banką gelbėti.

Ypatingo dėmesio nusipelnė ir "Luokės" grupuotė, turėjusi kontrolinį akcijų paketą. Kaip tapo žinoma, ji ir šiuo metu turi pakankamai turto, kad galėtų gražinti iš įvairių bankų paimtas paskolas, kurios siekia apie 90 mln. litų. Be to dabar "Luokė" jau turi 38 proc. kito, vieno stipriausių Lietuvos bankų - "Vilniaus banko" akcijų. Grupuo- tė per savo investicinę kompaniją "Indora", kuriai vadovauja vienas žinomų buvusio LKP CK veikėjų S. Imbrasas, valdo apie dvidešimtį įvairių bendrovių, dauguma kurių dirba anaipol ne nuostolingai. Tačiau daugumą kreditų bendrovė yra paėmusi per įvairius statybinius,

todėl iš jų atgauti pinigus bus gerokai sunkiau.

Tvirtinama, kad "Luokė" priklauso kairiosios pakraipos "Dienos" dienraščio (buvusio "Tiesos") didžioji akcijų dalis, valdoma per buvusį "Respublikos" redaktoriaus pavaduotoją R. Tarailą. Kaip žinoma, R. Taraila taip pat yra įsigijęs anksčiau buvusį labai populiarų ypač užsienyje, "Gimtąjį kraštą". Tie patys asmenys ne per seniausiais bandė įsigyti vieną televizijos kanalų, tačiau kol kas nesėkmingai. Iki šiol "Luokė" taip pat naudojosi šiuolaikine technika aprūpintos seklių tarnybos paslaugomis. Ji įvairiais, netgi Lietuvos įstatymais draudžiamais būdais rinkdavo žinias apie konkurentus.

Esama manančių, kad "Aurabanke" sukelta krizė yra dirbtinė, panašiai kaip yra atsitike su "Baltijos banku" Latvijoje. Kol kas sunku pasakyti, kas gi iš tikro yra teisingas ir kas slepiasi už paslaptingosios "Luokės" bei "Aurabanko" žlugimo. Aišku tik tiek, jog kai kurie aukšti pareigūnai suinteresuoti, kad tiesa niekada neišaiškėtų. Vienas įdomiausių klausimų, be abejo, yra pradinio "Luokės" kapitalo kilmė.

NELEGALIŲ IMIGRANTŲ PROBLEMOS NESIBAIGIA

Naujoje Vilnioje sulauktyti 43 Indijos, Bangladešo, Pakistano, Šri Lankos piliečiai, nelegaliai atvykę į Lietuvą.

Jie policijos pareigūnams aiškino per Rusiją ir Baltarusiją keliavę į Vokietiją. Minske vedliams jie sakė sumokėję po 300 dolerių, tačiau buvo apgauti. Juos sukčiai nuvežė į mišką ir paleido, pažadėdami atsiųsti kitą autobusą. Tačiau niekas neatvažiavo jų pasiimti. Vakar pareigūnai suko galvas, iš kur gauti lėšų jiems deportuoti.

ATSTOVAUJAMOJI DEMOKRATIJA IR TAUTININKAI

(Atkelta iš 1 psl.)

Tautininkai tuomet (taip kaip dabar) pasisakė už VI-SOS TAUTOS, bet ne vien Seimo renkamą Prezidentą, pakankamai veiksmingą, turintį galią pasirinkti Ministrą Pirmininką, kuris suformuotų Ministrų Kabinatą. Taip sudarytoji Vyriausybė nebūtų besąlygiškai paklusni Seimo partijoms, dėl to galėtų būti veikli ir patvari. Tačiau Tautos atstovai nuėjo kitu keliu - Seimo galių stiprinimo - SEIMOKRATIJOS kūrimo keliu. Steigiamojo Seimo pirmininkui A. Stulginskiui buvo pavesta eiti ir Lietuvos Prezidento pareigas, kurias jis ėjo per visą Steigiamojo Seimo kadenciją, vienoje

rankose sutelkdamas dvi aukščiausias galias: įstatymų leidybos ir vykdymo. (Pažymėtina, kad už A. Stulginskį, kaip Seime renkamą prezidentą buvo balsuota tik I-jame Seime 1922 metų gruodžio 21 d., kur jis gavo 26 balsus iš 78, nes kairiosios partijos balsavime nedalyvavo).

Steigiamasis Seimas šalia kitų labai svarbių dalykų (žemės reformos, lito įvedimo, universiteto steigimo ir kt. priėmė ir pirmąją nuolatinę Lietuvos Respublikos Konstituciją, kurioje suvereno teisės pripažintos LIETUVOS TAUTAI, t.y. politiniam, teisiniam Lietuvos gyventojų junginiui. Šitokią tautos trak-

tavimą tautininkai ne kartą kritikavo, nes, anot žymaus konstitucinės teisės specialisto Dr. K. Račkausko, Lietuvos valstybės atstatymas pagrįstas tautų apsisprendimo teise, kur subjektas - etninė, bet ne teisinė tauta. Etninės tautos, kaip pirmąpradės valstybės kūrėjos traktuotė įteisinta tik tautininkų rengtose 1928 ir 1938 metų Konstitucijose.

Seimokratija bei aiškios daugumos Lietuvos Seime nebuvimas lėmė ir atstovaujamosios demokratijos krizę Lietuvoje III-jame dešimtmetyje. Tiesa ši krizė nebuvo vien mūsų šalies fenomenas. Ji suvaržė, apardė ar visai sunaikino jaunas demokratijas beveik visose Vidurio ir Rytų Europos šalyse. (TŽ)

LIETUVIŲ TAUTININKŲ SĄJUNGOS TRAGEDIJA 1940 METŲ VASARĄ

Vytautas Šeštokas

Lietuvos laikraščiai atspausdino vieną dramatiškiausių dienų Lietuvos tautininkų sąjungos istorijoje – prieš 55 metus Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvą.

Laikraštis "Lietuvos Aidas" pateikia kai kuriuos faktus, kuriuos verta žinoti ir išeivijos lietuviams.

Nutraukus Lietuvos tautininkų sąjungos ir akcinės bendrovės "Pažanga" veiklą, netrukus buvo atimtas ir šių organizacijų turtas. Pagal "Nebeveikiančių draugijų turto paskirčiai nustatyti komisijos" 1940 m. liepos 20 d. protokolą, tautininkų turtą skirstė Lietuvos Komunistų partijos deleguotas atstovas Šmarelis Maiminas, kvietinys Motelis Gafanovičius ir dar du Švietimo ministerijos rūmų bei Spaudos ir draugijų skyriaus atstovai.

Komisija konstatavo, kad "Pažangos" bendrovė "turimomis žiniomis dabar neegzistuoja" ir nutarė buvusios LTS nekilnojamąjį turtą Šiauliuose, pinigus ir inventorių perduoti Lietuvos Komunistų partijai su visomis teisėmis ir prievolėmis.

Pravartu paminėti, kad 1928–1940 metais Kaune veikusi akcinė bendrovė "Pažanga" leido, spausdino ir platino laikraščius bei knygas. 1935 metais bendrovėje buvo 4775 akcininkai, beveik visi tautininkai arba tos pakraipos: kun. Vladas Mironas, kurio gimimo 115-metį šiais metais minime, Juozas Žukas, Vytautas Vileišis, Konstantinas Šakenis, Aleksandras Merkelis, Kazimieras Masiliūnas ir daugelis kitų.

"Pažangos" bendrovė Kaune, Laisvės alėja 29, pastatė apie 1 milijono litų ver-

tės namus, kurių statybai akcijų platinimą organizavo Tautininkų Sąjunga, jos centro valdyba ir skyriai visose apskrityse. Šiuose namuose, be "Pažangos" administracijos, buvo įsikūrę Lietuvos Tautininkų Sąjungos, LTJS "Jaunoji Lietuva", studentų korporacijos Ramovės ir kitų tautinių organizacijų vadovybės.

Likvidavus Tautininkų klubo bendrovę, jos turtą paėmė komunistinės organizacijos, administraciją iškraustė į Kauno lenkų gimnaziją, o namus pavadino Karolio Požėlos rūmais, kuriuose įsikūrė "Tiesos" redakcija ir kitos komunistinės organizacijos.

Lietuvių tautininkų klubas buvo įregistruotas 1936 metais. Klubu nariais buvo tuometinis ministras pirmininkas Juozas Tūbelis, artistas Kipras Petrauskas, poetas Kazys Binkis, generolas Silvestras Žukauskas ir daugelis kitų žinomų žmonių. Klubo veikla buvo nutraukta 1940 m. birželio 25 d.

Panašus likimas ištiko ir 1930 metais įsteigtą Lietuvos tautininkų fondą, kuris teikė gabiems neturtingiems studentams paskolas, pašalpas ir stipendijas. Kasmet fondas išmokėdavo po 15–20 tūkstančių litų. 1940 m. rugpjūčio 5 d. buvo rasta ir konfiskuota fondo beveik 95 tūkstančiai litų.

Fondo steigėjai – kun. Vladas Mironas, Izidorius Tamošaitis, Konstantinas Šakenis, Valentinas Gustainis, Sofija Smetonienė ir kiti – visai stengėsi fondą stiprinti.

Valstybės saugumo departamentas – Antanas Sniečkus 1940 m. rugsėjo 3 d. raštu No. 943 pareikalavo kai

Ateina naktis... skautų tradicinė.

G.Juškeno nuotr.

kurių uždarytų organizacijų bylų. Išvardintame organizacijų sąraše 187 bylos buvo apie Lietuvos tautininkų Sąjungą. Dabar jau liko tik susidorojimas su pačiais tautininkais ir jų šeimomis.

Atkūrus Lietuvos tautininkų sąjungą, Lietuvoje tebuvo išlikę tik keletas gyvų prieškarinio tautininkų.

Šiandien Tautininkų sąjunga įpusėjo trečią tūkstantį narių, nors iki prieškarinio 13 tūkstančių tautininkų dar toloka. Partijos darbas ir jos reikalingumas visuomenei, o tuo pačiu ir jos narių gausa labai priklauso nuo visų jos narių veiklos kryptingumo, konkretumo, atsakomybės, visuomenei reikšmingų darbo rezultatų ir, žinoma, nuo pagarbos istorijai, sugėbėjimo iš jos pasimokyti.

Baigiant linkime Lietuvos tautininkų Sąjungai sėkmės pasiekti ne vien tik prieškarinio lygio narių skaičių, bet savo dalyvavimu Lietuvos gyvenime, išeiti į vadovaujantį vaidmenį kuriant tikrąją demokratiją Lietuvoje.

NAUJASIS KURAS ORMULSIONAS: išsigelbėjimas ar nauja bėda?

Lietuvos Vyriausybei nutarus pirkti Venesueloje orimulsioną, sujudo Lietuvos ir aplinkinių šalių gamtosaukinkai, verslininkai ir politikai. Ir tai savaime suprantama. Juk sudaroma ilgalaikė sutartis gerokai keičia iki šiol įprastą šalies energetinio ūkio struktūrą, nusistovėjusius ryšius, įtakas, gamtos saugos klausimus.

Ginčiuose, varta Lietuvai pirkti orimulsioną ar ne, paprastai girdėti dvejopi argumentai.

Visų pirma, nepaneigiamas argumentas už orimulsiono pirkimą yra politinis: Lietuva įgyja kitą nepriklausomą nuo Rusijos energetinių žaliavų tiekimo šaltinį. Lietuvos energetika taps nepriklausoma nuo Rusijos valdžios užgaidų tiekti mazutą į kaimynines valstybes, ar ne priklausomai nuo jų politikos savarankiškumo, nuo nuolat Rusijoje besikeičiančių šio kuro kainų. Be to šis kuras gerokai pigesnis negu iki šiol naudojamas iš Rusijos perkamas mazutas. Žinoma, kad Venesueloje orimulsiono atsargos yra milžiniškos, todėl tikėtina, kad jo kaina išliks pastovi ilgą laiką.

Orimulsiono pirkimo priešininkų stipriausi argumentai – gamtosaukinkai. Nurodoma, kad jam degant, susidaro 40 proc. daugiau sieros junginių, kurie sunkiai išvalomi, o patekę į atmosferą sukelia rūgščius lietus. Orimulsioną deginant susidaro penkis kartus daugiau pelenų, kuriuose didelę dalį sudaro karsinogeninės sunkiųjų metalų priemaišos. Tiesa išvalyti šiuos teršalus gerokai paprasčiau – užtenka įrengti elektrostatinus filtrus, kainuojančius kelis milijonus dolerių. Orimulsiono priešininkai taip pat pažymi, kad šis kuras turi vandens ir užšąla prie neigiamų temperatūrų, todėl jį būsia sunku trans-

portuoti žiemą. Taip pat pastebima, kad brangiai kainuos jo atvežimas iš Venesuelos, taigi paskaičiavus gali paaiškėti, jog bendra orimulsiono kaina gali būti ne kiek nemažesnė, negu mazuto.

Negalima atmesti prielaidos, kad kol kas šį ginčą daugiausia inicijuoja suinteresuotos verslininkų, ypač dalyvaujančių naftos biznyje, grupuotės bei užsienio valstybių suinteresuotos žinybos. Įtikinėti Lietuvos pareigūnus orimulsiono keliama žala ėmėsi netgi kai kurių kaimyninių šalių ambasadoriai.

Kol kas didžiausias šio projekto šalininkas yra premjeras A. Šleževičius. Lietuvos politinės partijos šiuo klausimu savo nuomonės kol kas dar nepareišė, tačiau netrūksta žinomų žmonių pasisakymų. Projekto naudingumu labai abejoja žinomas JAV gamtosaukinkas V. Adamkus. Jis siūlo sudaryti Vyriausybę komisiją, kuri ištirtų, ar ekonominiu, ekologiniu ir kitais požiūriais naudinga Lietuvoje pradėti naudoti orimulsioną. Prieš jo naudojimą taip pat pasisako vienas iš krikščionių demokratų lyderių, buvęs žaliųjų judėjimo atstovas J. Šimėnas.

Gamtos apsaugos ministras B. Bradauskas sutinka, kad orimulsionas teršia aplinką gerokai smarkiau, negu iki šiol naudotas mazutas, tačiau mano, kad pasirūpinus gamtosaukinėmis priemonėmis būtų galima naudoti ribotą šio kuro kiekį. Jau duotas leidimas įvežti bandomąjį kuro kiekį, kuris bus deginamas Elektrėnų siluminėje elektrinėje po to, kai ten bus įrengti elektrostatiniai filtrai. Įvežamo kuro kiekio užteks elektrinei kurenti pustrečio mėnesio. Vėliau kiekvienais metais numatoma Elektrėnuose sudeginti apie 150 tūkst. tonų orimulsiono.

Eivvydas Radvila

Sesės - Lina Gudėnaitė, Evelina Masiulevičiūtė ir Kristina Štankutė duoda skautų įžodį.

G.Juškeno nuotr.

Neišsipildę planai

STASYS LOZORAITIS, 1924-1994

Antanas Dundzila

(Tęsinys iš praėjusio numerio)

St. Lozoraičio veiklą Lietuvos valstybiniuose uždaviniuose aš grupuočiau į tris laikotarpius: (1) Italijoje, kur savo diplomatinę tarnybą pradėjo, atstovas prie šv. Sosto, (2) Atstovas Washingtono prieš 1990 kovo 11 ir (3) Lietuvos Atstovas / Ambasadorius po 1990 kovo 11 d.

Pirmajame laikotarpyje St. Lozoraitis nepažinau. Tai turėjo būti jo ugdymas ir praktiško diplomatinio darbo uždaviniai jo tėvo, Stasio Lozoraičio, akiratyje.

Stasio Lozoraičio, sūnaus, tarnyba Washingtono prieš 1990 kovo 11 jau buvo savištovaus, gerai pasiruošusio diplomato darbas sunkiose aplinkybėse. Jokiam diplomatui negalima linkėti dirbti svetur, kai jo kraštas okupuotas. Istorija St. Lozoraitį išstatė į pagrindinę šių laikų Lietuvos areną užsienyje ir jis savo uždavinį atliko.

Trečiajame laikotarpyje, po 1990 kovo 11, St. Lozoraitis taip pat buvo efektingas atstovas. Po 1992 rudens rinkimų LDDP valdžia, lyg kokio povandeninio laivo kapitonas, jį tuoj pat pradėjo persekioti ir savo manevrais stengėsi torpeduoti. Labiausiai patyrusio, profesionalo diplomato, Lietuvai efektingai Washingtono dirbančio, bet jį partijos sterblėje nesėdinčio, jie negalėjo pakęsti. Panašiai LDDP pareigūnai pasielgė su visa Užsienio reikalų (UR) ministerija: kai tik 1992 perėmė valdžią, tuoj pat Vilniuje en masse pakeitė visus UR ministerijos tarnautojus (sakyčiau, kad, net 1940 m. rusams Lietuvą okupavus, tokio nuoseklaus "išslavimo" nebuvo).

Nuo pat 1990 kovo 11 d. buvau linkęs galvoti, kad St. Lozoraitis labai tiktų UR ministro pareigoms. Ne tik būtų tikęs, bet ir Lietuvos valdžiai tokiam poste jis būtų buvęs labai naudingas. Tiesa, St. Lozoraičio visą laiką labai reikėjo ir Washingtono: gal dėl to jis ministru ir netapo.

Tačiau spėliodamas apie ponui Lozoraičiui tinkamas UR ministro pareigas aš klydau. 1992 m. Lietuvai priėmus Konstituciją ir išrinkus Seimą, ponas Lozoraitis nusprendė, kad, pirma – jis gali būti Lietuvai naudingas bei reikalingas prezidento pareigose ir, antra – kad jis turi galimybę būti išrinktas. Jis yra pasakojęs, kad į rinkimus eis su prezidentine "konstitucijos saugotojo" pareigų teorija: būdamas prezidentu, jis būtų žiūrėjęs, kad jauna, ka-

tik priimta Lietuvos Konstitucija būtų tinkamai įgyvendinta. Ir jis ir visi kiti gerai suprato, kad ta konstitucija yra seiminio pobūdžio, kad Seimą kontroliuoja LDDP partijos absoliutinė dauguma. Šalia tokių teoretinių konstitucijos saugotojo uždavinių, jis taip pat propagavo savo nepartiškumą bei Lietuvos nepriklausomybės, demokratijos, rinkos ekonomikos, žmogaus teisių ir teisingumo reikalus. Visa tai nėra vien tik gražūs žodžiai.

Galvodamas apie rinkimus, St. Lozoraitis 1992 m. rudenį Varšuvoje susitiko su LDDP atstovu iš kurio patyrė, kad net LDDP jo kandidatūra yra priimtina, kad jis net gali būti vienintelis kandidatas. Po to sekantis žingsnis buvo kandidato išstatymui reikalingų bent 20,000 parašų surinkimas. St. Lozoraičio kandidatūrai gana lengvai buvo surinkta net 140,000 parašų, A. Brazauskui – 120,000, o kiti kandidatai nesurinko nė po 20,000. Nežiūrint A. Brazausko kandidatavimo, toks didelis greitai ir lengvai surinktų parašų skaičius St. Lozoraičiui teikė

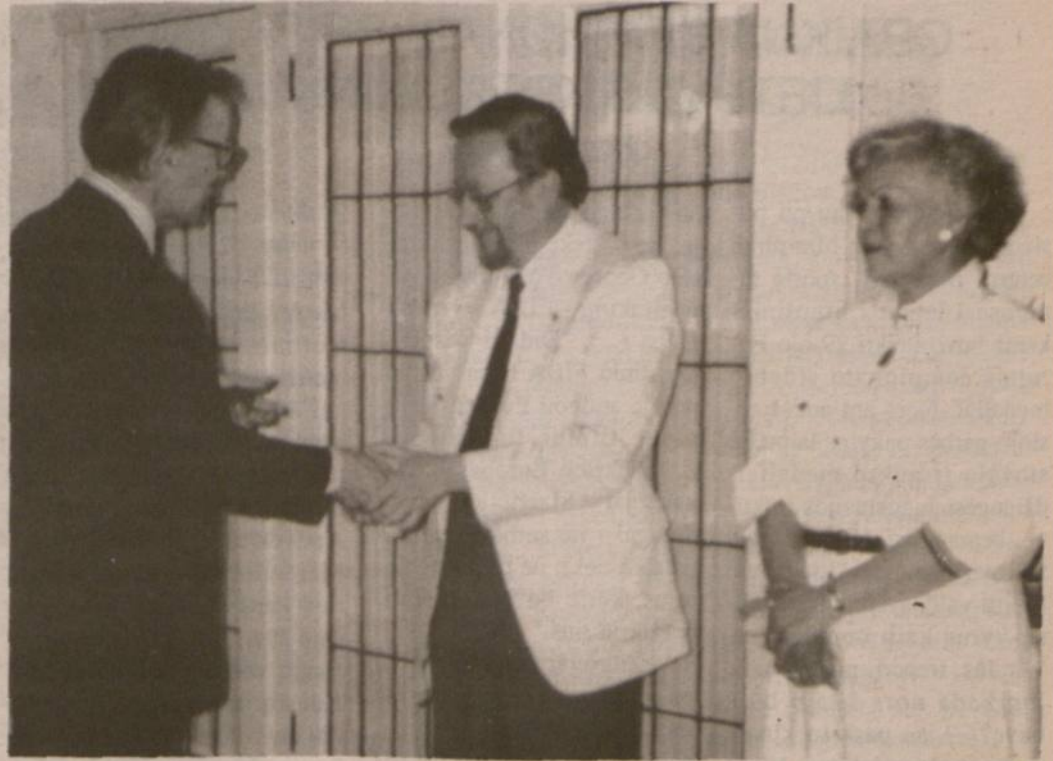

St. Lozoraitis Washingtono Dulles aerouoste, išlydint į Paryžių išsikeliančius Ponus St. ir Oną Bačkį. Kairėje savo tėvus atvykęs išskraidinti arkivyskupas Audris Bačkis.

A. Pakštienės nuotr.

daug vilčių. Jis susikompaktavo savo rinkiminį štabą, kurį Lietuvoje rėmė daug partijų bei partijūkių. Amerikoje taip pat į priešrinkiminę akciją siūlėsi įsijungti kai kurie Lietuvių bendruomenės žmonės. Atrodo, kad štabo formavimas plaukė iš vidaus, bet ne iš periferijos. JAV lietuvių visuomenėje buvo sėkmingai pravestas vėjus, St. Lozoraičio rinkiminei akcijai davęs apčiuopiamų pajamų. Taupiai skaitantis su ištekliais, visi Amerikoje surinkti pinigai net nebuvo išleisti.

Nežiūrint pastangų ar

Didelis įvykis Lietuvos Pasiuntinybėje Washingtono: 1989 m. liepos 18 d. St. Lozoraitis sveikinas su pirmą kartą į Ameriką atvykusiais Ponais Landsbergiais.

A. Pakštienės nuotr.

vilčių, St. Lozoraitis rinkimus didoku skirtumu pralaimėjo. Į išrinkto Lietuvos prezidento priesaikos iškilmes St. Lozoraitis nebuvo pakviestas, nežiūrint to, kad buvo kviečiami visi ambasadoriai.

Aišku, prezidento pareigos St. Lozoraičiui būtų buvę labai sunkios. Priešrinkiminės akcijos metu buvo skelbiama, kad, išrinkimo atveju, St. Lozoraitis kvies A. Brazauską būti ministru pirmininku. Vėliau pats St. Lozoraitis šį siūlymą laikė takti-

pat neturėjo A. Brazauskas, į Seimą išrinktas išeivijos dr. K. Bobelis, arba vėliau ambasadorium paskirtas, Pedagoginio instituto auklėtinis A. Eidintas bei daugelis kitų. Jau 1960 m. JAV J. F. Kennedy buvo pastebėjęs, kad aukštoms valstybinėms pareigoms akademijų nėra.

Įsitraukę į priešrinkiminę akciją Lietuvoje, nei St. Lozoraitis, nei A. Brazauskas nedalyvavo 1993 sausio pradžioje Washingtono įvykioje, naujai išrinkto JAV prezidento Clintono prisiekimo iškilmėse. Reikia manyti, tai buvo abiejų kandidatų sąmoningas apsisprendimas. O čia man tikrai gaila: kai Amerika Lietuvą vos, vos puse lūpų pripažindavo, Lietuvos atstovavimo funkcijos buvo branginamos. Dabar, kai esame nepriklausomi ir pripažinti, kai durys tarptautinėje arenoje atviros – jas Lietuva leido vėjui varstyti.

St. Lozoraičio neišrinkimas Lietuvos prezidentu buvo ir tebėra Lietuvai tragiškas. Tik pagalvokime:

Nepriklausomybę atstaciui Lietuva būtų turėjusi okupanto tarnyboje nesusitepusį valstybės prezidentą. St. Lozoraitis būtų buvęs panašus į Lenkijos Valensą – tik, aišku, su daug didesniu intelektu bei valstybinių reikalų supratimu. Čekoslovakijos (dabar Čekijos) Havelas irgi yra iš rezistencijos okupantui medžio išdrožtas intelektualas.

LDDP turint savo rankose Seimo daugumą bei krašto administraciją, St. Lozoraitis būtų savo rankose laikęs Konstitucijoje pramatytas prezidento galias, bet būtų galėjęs būti ir dvasinio Lietuvos valstybingumo sąžine. Dabar ta valstybingumo sąžinė neegzistuoja ir aiškios vizijos apie šviesesnę, švaresnę ateitį beveik nėra. Tiek piliečių gerovei bei valdžios pažabo-

jimui Konstitucijoje (#5-me straipsnyje) ir yra nusakyta trijų valdžios dalių sistema – įstatymų leidimas (seimas), įstatymų vykdymas (prezidentas ir vyriausybė) ir įstatymų saugojimas (teismai). Tai amerikiečių vadinamieji konstituciniai "checks and balances". Be LDDP šaknų prezidentūroje esantis asmuo kaip tik šį krašto valdymą konstituciniai balansuoti ir įtaigoti. Šiandieną, kai visuose krašto valdžios sluoksniuose pagal konstitucinės teisės raidę, bet ne logiką ar dvasią, yra įsitvirtinus vien tik LDDP, Lietuva yra atsidūrusi politinėse, su labai apgailėtina praeitimi, vienos partijos džiunglėse.

Kas būtų buvę, jei St. Lozoraitis 1993 m. pradžioje būtų buvęs išrinktas Lietuvos prezidentu ir 1994 birželio mėnesį, eidamas savo pareigas, numiręs? Pagal Konstitucijos 89-ą straipsnį, mirties atveju prezidento pareigas laikinai perima Seimo pirmininkas, t.y., 1992 juo išrinktas A. Brazauskas. Taigi šiandieną, 1995 birželio mėnesį, prezidentu vistiek turėtų būti A. Brazauskas. Istorijos rato neatsuksime atgal, tad tolimesnius spėjiojimus daryti yra beprasmiška. Tegaila tik pagalvoti, kaip 1993-1994 prezidentavo A. Brazauskas ir ko būtų buvę galima tikėtis iš St. Lozoraičio.

1993 kovo 21 d., po pirmiųjų surengto pranešimo Washingtono lietuviams apie prezidento rinkimus, su ponu Lozoraičiu artėjome prie Lietuvos ambasados. Jau tuomet pastebėjau, kad jis grįžo, kaip iš Olimpiados, su sidabro medaliu. Ambasadorius St. Lozoraitis nusišypsojo ir atsakė: "Sakoma, kad Olimpiadose yra svarbiau dalyvauti, negu laimėti; tačiau rinkimuose yra svarbiau laimėti..."

(Pabaiga kitame numeryje)

(1995-VI-10)

GRAIKIJA ČEMPIONAIS PRIPAŽINO LIETUVOS KREPŠININKUS

Roma Griniūtė

Sekmadienį, jau po pusiaunakčio, Atėnų olimpinio centro "Maroussi" sporto rūmuose Lietuvos krepšinininkams buvo įteikti 29-ojo Europos čempionato sidabro medaliai. Nors ant aukščiausiojo garbės pakylės laiptelio stovėjo ir aukso medaliais džiaugėsi Jugoslavijos rinktinė, bemaž visi 15 tūkstančių žiūrovų skandavo "Lie-tu-va! Lie-tu-va!", sveikindami mūsų vyrus kaip nugalėtojus. "Ar Jūs, treneri, prisimenate, jog kada nors šitaip būtų buvę?" - jau paskiau klausė Šarūnas Marčiulionis Vladą Garastą, kai jiedu sporto rūmų požemiu ėjo į spaudos konferenciją. Atsakymas buvo: "Ne". Niekas negalėjo prisiminti nieko panašaus, kad žiūrovai mūsų stotų už svečių komandą ir garbintų ją kaip čempionę, nors finalo rezultatas rodo, kad ji antra. "Lie-tu-va! Lie-tu-va! Marčiulionis! Marčiulionis! Sa-bo-nis! Sa-bo-nis!" Jau ir medaliai buvo išdalyti, ir čempionato vėliavos nuleistos, o žiūrovai vis skandavo. Skandavo taip širdingai ir vieninčiai, kaip mes Lietuvoje gal tik per 1988 metų mitingus skanduodavome. 200 Jugoslavijos turistų balsai tik retsykiais prasiverždavo pro tūkstantinį griausmą. Kai čempionų garbei užgrojo Jugoslavijos himną, graikai užtraukė dainą apie negarbingą žaidimą ir iš himno liko tik bugnų trenksmas. Veltui Jugoslavijos krepšininkai iš kailio nėrėsi rodydami, kokie jie laimingi (Predragas Danilovičius bemaž be perstojo šoko kažkokį dubens šokį), buvo matyti, kad jaustis solenizantais jie net labai norėdami negali, nes tai ne jų šventė. Žiūrovai jų nepripažįsta čempionais. Nė už ką! Žiūrovams čempionė - Lietuva.

Bronzos medalių laimėtojai Kroatijos krepšininkai tą akimirka, kai ant garbės pakylės buvo pakviesta Jugoslavijos rinktinė, nulipo nuo savo trečiojo laiptelio ir išėjo iš salės. Lietuviai liko stovėti, paskui netgi paspaudė rankas Jugoslavijos žaidėjams. Iškentėjo, taip sakant, visas apeigas. Tokie rimti, tokie liūdni, nors buvo nuspėję džiaugsmą. "Lie-tu-va! Lie-tu-va!" Kūnas pagaugais ėjo nuo to skandavimo.

Atėnų laikraštis "Sportime" atskaitą apie finalo rungtynes pavadino "Linkėjimai Stankovičiui". Straipsnyje juodu šriftu išskirta: "Jugoslavija nugalėjo Lietuvą 96:90. Tai labiausiai ginčyti-

na pabaiga krepšinio istorijoje. Jie pasiekė pergalę su teisėjo George Toliverio ir vieno įtakingo FIBA vyro pagalba (...). "Didelis pasaulio krepšinio FIBA bosas žūtbūt norėjo atiduoti Europos čempionų titulų Jugoslavijai (...). Tikrieji Eurobasket nugalėtojai - Marčiulionis ir jo draugai - ne serbai. Žmonės palaikė tiesą, ne tuos nugalėtojus, kurie buvo paskelbti, bet tikruosius."

Žiūrovai stojo mūsų krepšininkų pusėn iš pat pradžių, bet ne iškart taip audringai kaip į pabaigą. Buvo tarpas, kai tribūnos visai nutilo: žiūrovus užbūrė krepšininkų meistriškumas ir tas atkaklumas, su kuriuo jie siekė pergalės. Lietuvos komandos puolime viskas kaip paprastai sukosi apie Sabonį, Marčiulionį ir Karnišovą. Jugoslavijos ekipos pirmuoju smuiku griebė 185 cm ūgio Bolinijos "Filodoro" gynėjas Aleksandras Djordjevičius ir geriausias praėjusio sezono Europos krepšininkas Predragas Danilovičius iš Bolonijos "Buckler" komandos. Djordjevičius vien per pirmą kėlinį įsodino į mūsų krepšį penkis tritaškius (iš 7), o iš viso surinko 20 taškų. Keitėsi jo gynėjai, bet jis kaip koks automatas mėtė toliau... Šį kartą abiejų komandų puolimas triumfavo prieš gynybą. Jugoslavijos aukštaūgiai (Divacas, Savičius, Rebraca, Paspalis) pasikeisdami budėjo bamos aikštelėje ir, suprantama, labiausiai saugojo Sabonį. Jugoslavija pirmavo 10:5. Mūsų siūlymo suligino, persvėrė ir nušoliavo į priekį 18:13 (7 min.). Paskui lyderiavo tai vieni, tai kiti. Prabilo aukštasis (201 cm) gynėjas Dejanas Bodiroga iš Milano "Stefanel" komandos, jau pašauktas į NBA. Bet lietuviai laikėsi. Gynybos klaidas išpildydami puolime. Turbo Marčiulionis pjaustyte pjaustė. Iš varžovų gynybos gnaužtų vis dažniau išrūkdavo Sabonis. Lietuviai pirmavo 64:62 (26 min.). Ir tada į komandų dvikovą ėmė vis dažniau kištis juodasis teisėjas George Toliveris. Paskui mėginta aiškinti, kad jis tai darė ne iš blogos valios. Atseit jo teisėjavimo maniera tokia, NBA maniera ir NBA kriterijai. Bet gal tada reikia dėkoti FIBA, kad nepakvietė iš JAV kokio ledo ritulio, beisbolo ar amerikietiškojo futbolo teisėjo? Tai viena. O antra: kodėl ponas Toliveris vienus kriterijus taikė lietuviams, kitus jugoslavams? Ant Sabonio kitąsyk kabojo

po du tris gynėjus, ir - nieko. O užtekdamo Sabui kiekiau spustelėti jugoslavą, tuoj - bausia. Įmetė Štombergas - metimo neįskaitė, nes jis mesdamas prasižengė, o pagal FIBA taisykles turėjo įskaityti. Ketvirta ir penkta pražangos Saboniui buvo užfiksuotos per vieną (34-ą). Arvydo nervai neišlaikė. Marčiulionio taip pat buvo ties kritiška riba. Teisėjai ėmė švaistytis techninių pražangų vėždu. Vienos iš gražiausių čempionato rungtynių buvo sugadintos. Kai liko 2 min. 21 sek., mūsų krepšininkai protestuodami išėjo iš aikštės... Tada rezultatas buvo 87:83 jugoslavų naudai. Jie liko aikštelėje vieni. Paskui patraukė į mūsų krepšininkų stovyklą prašyti, kad grįžtų žaisti. Mūsų komanda grįžo. Vladas Garastas ir Šarūnas Marčiulionis per spaudos konferenciją tai pavadino klaida. Garastas sakė: "Prisipažįstu ir gailiuosi, kad man pritrūko pilietinės drąsos priimti kitokį sprendimą". Marčiulionis ir vėliau patvirtino: "Tai buvo klaida". Komandos kapitonas Valdemaras Chomičius pasakojo: "Jei mes būtume žinoję, kad už visišką išėjimą baudžiama tik pinigine bausme, būtume tikrai negrįžę. Žinojome tik tiek, kad bausmė - 50 tūkstančių dolerių. Arvydas iškart pasakė: aš sumokėsiu. Bet bijojome rizikuoti vieta Atlantos olimpinėse žaidynėse ir medaliais". Grįžę į aikštę mūsų krepšininkai buvo sušvelninę skirtumą iki 90:93 (tada dar buvo likusios 32.5 sek.). Bet tada jau reikėjo specialiai bauduoti varžovus, o jie (Danilovičius ir Paspalis) baudų metimais padidino atstumą...

Teisėją Toliverį iš aikštės išlydėjo keturi policininkai. FIBA generalinis sekretorius Borislavas Stankovičius pakilo iš garbės svečių tribūnos ir nežinia kur išėjo, likus 2 min. iki rungtynių pabaigos. Vladas Garastas per spaudos konferenciją kalbėjo: "Jugoslavams buvo atidaryta žaliųjų gatvė prie aukso medalių. Kažkam labai reikėjo, kad jie taptų čempionais. Tam buvo pasitelktas ir varžybų tvarkaraštis, ir net teisėjas iš Amerikos, beje, kiek žinau, vienas silpniausių NBA. Ar mes žaidėme finale, ar būtų žaidę graikai, ar kroatai, visus būtų ištikęs tas pats likimas. Aš nesuprantu, kaip apskritai buvo galima leisti dalyvauti čempionate komandą šalies, kuri žudo taikius žmones. Aš nieko neturiu prieš Jugoslavijos krepšininkus. Jie puikūs žaidėjai.

Bet juos valdo pikta ranka". Šarūnas Marčiulionis kalbėjo taip pat tiesiai: "Mes čia atvažiuojame žaisti krepšinį. Mes troškome laimėti savo kraštui aukso medalius. Mes dėl to čia, o ne kur nors Havajuose. Bet mums neleido pasiekti tikslo. Taip būti negali. Sportas turi būti švarus. Sporte negali būti nieko panašaus, kas čia buvo. Antraip jis netenka prasmės. Sporte negali būti purvo". Į klausimą, kas tas kažkas, kam taip rūpėjo, kad aukso medaliai atitektų Jugoslavijai - ne vaiduoklis juk, Garastas atsakė: "Tas, kas nedalyvavo uždarymo ceremonijoje, nors privalėjo dalyvauti pagal pareigas ir kroatams taip pat paspausti ranką." Tą "kažką" įvardijo vertėjas: "Uždarymo ceremonijoje nedalyvavo Stankovičius". Žurnalistai išlydėjo abu mūsų krepšininkus.

Jugoslavijos rinktinės vyr. treneris Dušanas Ivkovičius į spaudos konferenciją atėjo vienas. Buvo nervingas. Jam neįtikėjo vertėjas. Šis irgi pyktelėjo: "Tada pats kalbėkit angliškai, nors, atvirai šnekan, Jūsų anglų kalba nekokia." - "Man apskritai menkas malonumas čia ateiti ir kalbėti", - dar labiau užsiplieskė Ivkovičius. Vis dėlto kalbėjo. Pagyrė Lietuvos komandą ir ypač Marčiulionį ir Sabonį. Pasakė, kad ne visad supratęs teisėjus, nes jų sprendimai buvę neaiškūs ir jo komandos adresu. O visu gražumu atsiskleidė pareiškdamas: "Mes žaidėme ne tik prieš Lietuvos krepšininkus, bet ir prieš 15 tūkstančių žiūrovų. Nesuprantu, kaip graikai taip greitai pamiršo, kad Lietuva viena pirmųjų pripažino Makedoniją." Jis žinojo, ką sakė...graikams Makedonijos klausimas labai opus, jie nepripažįsta kitos Makedonijos, tik savo. Jei nori susipykti su graiku, pasakyk, kad ji yra atskira ir nepriklausoma valstybė. Bet Ivkovičiaus triukas neišdegė. Lietuvos krepšininkai buvo išlydėti iš Graikijos ypač širdingai ir draugiškai.

Į klausimą, kodėl atrodo toks nusiminęs, Arvydas Sabonis Atėnų aerouoste sakė: "Aš nenusiminęs - pavargęs. Be to, toks atvejas gali nebeapsikartoti. Mes buvome prie pat viršūnės. Labai gerai sužaidėme trejas rungtynes. Su Rusija, su Graikija. Su Kroatija apskritai kaip iš knygų. Prieš Jugoslaviją irgi galėjome laimėti. Jeigu pralostum normaliai, nieko nesakytum ir širdies taip neskaudėtų. O dabar jautiesi nei šiaip, nei taip..." Čia Arvydas uždengė ranka diktofoną ir pasakė porą žodžių ne spaudai. Atėnų aerouoste jis davė pirmąjį interviu ir Graikijos televizijai, iš anksto įspėjęs, kad atsakys tik į du

klausimus. Pirmas jų buvo: "Kaip Jūs vertinate Europos čempionatą?" Arvydas pakreipė žemyn nykštį. "O Graikijos fanus?" Sabas nusišypsojo ir iškėlė nykštį. Interviu buvo baigtas. "Aš juk sakiau, kad atsakysiu tik į du klausimus, ir jie sutiko."

Šarūnas Marčiulionis, prisiminęs vakarykščią dieną, kalbėjo: "Aukso, žinoma, gaila. Bet, man rodos, kad pralaimėdami mes, be kita ko, laimėjome tai, kad FIBA gali papūsti nauji vėjai." Artūras Karnišovas buvo geros nuotaikos: "Nicko, mes dar atsigriebsime". Sekmadienį jis pasirašė sutartį su Barcelonos FC. Sutarties formulė "vienas plius vienas". Vieną sezoną jis tikrai žais Barcelonos klube, o dėl kito bus tariamasi. Sutarties suma - 500 tūkst. dolerių. Penktadienį Artūras išskrenda, kaip jis sakė, atostogų į JAV, o iš ten vyks tiesiai į Barceloną.

Lietuvos krepšininkai ir jų treneriai, paklausti, kurias rungtynes jie žaidė geriausiai, beveik vienu balsu sakė: blogai žaisdami mes ten nieko nebūtume laimėję, o geriausios buvo rungtynės su Graikija, Rusija ir Kroatija. Marčiulionis rungtynes su Kroatija pavadino tikru finalu. Dauguma užsienio žurnalistų jas vadino gražiausiomis čempionato rungtynėmis. Kroatų vyr. treneris Aleksandras Petrovičius po šių rungtynių sakė: "mes nepajėgėme sustabdyti Marčiulionio, Sabonio ir Karnišovo. Lietuviai laimėjo pelnytai."

Atėnų čempionatas tapo Lietuvos krepšininkų triumfo čempionatu. Jų sidabro medaliai verti tikro aukso.

ORDINAI KREPŠININKAMS

Prezidentas A. Brazauskas už didelius nuopelnus Lietuvos sportui, už parodytą valią ir ryžtą siekiant pergalės 29-ajame Europos vyrų krepšinio čempionate apdovanojo Lietuvos vyrų krepšinio rinktinės narius, Europos krepšinio vicečempionus

Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 3-ojo laipsnio ordinai apdovanoti rinktinės vyr. treneris V. Garastas ir žaidėjai Š. Marčiulionis bei A. Sabonis, 4-ojo laipsnio ordinai - V. Chomičius, G. Einikis, A. Karnišovas, G. Krapikas, R. Kurtinaitis. A. Visockas apdovanotas Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino 5-ojo laipsnio ordinu.

Didžiojo Lietuvos Kunigaikščio Gedimino ordino medaliais apdovanoti treneriai H. Giedraitis ir D. Nelsonas, komandos vadovas A. Pavilionis, masažuotojas J. Petkevičius, gydytojas V. Zumeris ir žaidėjai: D. Lukminas, G. Markevičius, S. Štombergas, M. Timinskas.

ELTA

RAŠYTOJO PELENAI LIETUVOJE, O KNYGOS SVETUR

K.Barėnas

Kalbėdama Lietuvos Rašytojų Sąjungos suvažiavime, Illinojaus universiteto lituanistikos katedros vedėja prof. Violeta Kelertienė paskelbė, kad Lietuva jau persispausdino geriausius svetur rašytus prozos kūrinius, tačiau ji teikėsi dar suminėti pavardes kelių rašytojų, kurių darbais Lietuvos leidyklos galėtų susidomėti.

tai galėtum net nustebti, kad tiek jų daug. Visa tai sukurta laisvalaikio, po įtempto darbo fabrike. Bet ir keletas kitų taip pat daug prirašė. Kuo gal ir galima būtų stebėtis, tai kad juos, tuos jau mirusius ir jų darbus užmiršom. Tiesą sakant, apie literatūrą, apie knygas svetur rašiusieji paseno, maža jų ir beliko. O prisiminti ir susi-

zius.

Tai žilai senovei jis yra paskyręs ir novelių, o kituose romanuose jau vaizduoja šiuos laikus. Tegu ir gyvenamas svetur, romane "Tarp dviejų gyvenimų" V. Alantas pabandė savitai atkurti pokario partizaninį judėjimą ir žūtbūtinę kovą. Tas kovas vaizdavo ir keli kiti rašytojai, bet A. Alanto romanas gal būtų laikytinas lyg ir patriotinė nuotykių knyga, kurios puslapiams vis aidai kulkosvaidžių ir automatų nuolatinis kalėnimas. Dviejų tomų romane "Amžinasis Lietuvis" vaizduojamas stipraus patriotinio nusistatymo lietuvis emigrantas, kuriam šiais laikais gal maža kas tepriekiautų, kad iki tobulumo yra klišė – jis svetimoteriauja...

Kai lietuvių agronomų draugija panorėjo turėti romaną apie pavyzdinę Lietuvos ūkininką, tai skelbė konkursą, kuriame niekas nedalyvavo. Tada jau privačiai ieškota, kas galėtų tokį kūrinių parašyti. Draugijos vadovybė siūlė man imtis rašyti. Neturėjau tada pakankamai laiko ir nebuvo linkęs rašyti romaną pagal užsakymą, tai nurodžiau porą rašytojų, kurie greičiausiai sutiktų sukurti tokį pageidaujamą pavyzdinę ūkininką. Jie pasirinko Vytautą Alantą, kuris ir parašė romaną "Liepkalnio sodyba".

Minint "Aušros" laikraščio sukaktį, V. Alantas parašė romaną "Aušra Paliūnuose".

Dar Lietuvoje gyvenamas, V. Alantas yra išleisdingas du novelių rinkinys. Pirmas svetur išleista jo knyga buvo taip pat novelės. Novelių, apsakymų jis apšėdė yra prirašęs – jų išleista svetur net penketas rinkinių. Kai savaitraštis "Dirva" pradėjo skelbti metinius novelės konkursus, tai V. Alantas dažnai nurungdavo, matyt, tokio rašytojiško patyrimo neturinčius varžovus. O jis mėgo stiprią intrigą ir ne visada teigiamus savo tų kūrinių veikėjus. Pasirinkti tikrai yra iš jo.

Anais nepriklausomybės laikais Lietuvos teatras statė V. Alanto parašytas dramas. Nemaža tokių draminių veikalių jis ir svetur parašė, ir mėgėjai juos čia vaidino. Svetur išleisdino ir eilėraščių rinkinį "Paversmiai". Tačiau atrodytų, kad kas Lietuvos skaitytoją pirmiausia galėtų dominti, tai Vytauto Alanto proza, tie jo romanai ir novelės.

Laikraščiuose esame skaitę, kad Irena Alantienė pagabeno į Lietuvą savo vyro Vytauto Alanto pelenus, taigi miręs rašytojas jau Lietuvoje, kurios gyvas nebeturėjo progos pamatyti. Kada nors Lietuvos skaitytojai, aišku, susilauks ir jo knygų, ir tada jau namie bus autorius ir jo raštai, kaip ir turėtų būti.

LIETUVIŲ FONDAS GYVYBĖS ŠALTINIS

Turbūt visi gerai žinome, kad beveik visoms gyvybės formoms yra reikalingas vanduo. O visokeriopai veiklai: kultūrai, švietimui, spaudai, socialinei ir visuomeninei veiklai palaikyti yra reikalingi pinigai. Be pinigų beveik jokia veikla nėra įmanoma. Lietuvių fondas per savo gyvavimo 32 metus jau išdalino lietuviškiems reikalams 5,245,847 dol. Reikėtų atsiminti, kad per pirmąjį dešimtmetį fondo kapitalas dar buvo gana mažas, tad ir pirmieji išmokėjimai nebuvo dideli. Dabar LF kasmet išdalina virš ketvirties milijono dolerių. Žinoma, valstybiniu mastu tai nebūtų daug, bet jeigu to fondo nebūtų ir mums reikėtų tai iš aukų surinkti, tai mūsų veikla būtų žymiai skurdesnė.

LF būdamas atvira institucija, savo pajamas, pelną ir jo išdalinimą, visuomet viešai paskelbia. Fondo nariams gerai parengta ir tiksli informacija, yra išsiuntinama paštu. Be to, pelno skirstymo komisijai savo darbą atlikus, kasmet yra sukviečiama spaudos konferencija. Šiomet tokia konferencija buvo sukviesta birželio 13 d. Seklyčioje, kurioje dalyvavo visų srovių spaudos ir radijo atstovai. Konferenciją pradėjo ir jai vadovavo LF valdybos vicepirm. spaudos reikalams Juozas Končius. Jis pasveikino visus susirinkusius ir paprašė tylos minute pagerbti mirusius LF narius ir jo darbuotojus.

Konferencija buvo sukviesta pagarsinti pelno skirstymo komisijos pranešimą, kurį padarė Pelną skirstymo komisijos pirm. Daina Kojelytė. Prieš pranešimą, visiems dalyviams išdalino fondo sekretorės kruopščiai parengtą informaciją, su visais duomenimis. Po jos pranešimo įsijungė ir konferencijos dalyviai. Daugiausiai pasisakymų buvo apie fondo paramą Lietuvai. Čia noriu pastebėti, kad Pelną skirstymo komisijai pagal esan-

instrukcijas, savo pareigas atliko gerai. Bronius Juodelis iškėlė klausimą apie skirtą paramą, kai kuriems Lietuvos laikraščiams. Jo žodžiais, buvo paremta keletas vienos srovės laikraščių. Jis ragino daugiau dėmesio skirti savo spaudai. Nes kuomet nebus mūsų spaudos, tai nebus ir tų, kurie fondą reklamuoja. Toms jo mintims pilnai pritariu. Mano manymu iš aštuonių paremtų laikraščių, stipriau paremti tereikėtų Karaliaučiaus "Naujasis Varpas" ir "Tremtinys". O visiems paremti, net keletos išsivijos fondų neužtektų.

Kitas aktualus klausimas, tai stipendijos Lietuvos studentams. Tą klausimą iškėlė A. Juodvalkis, kurio mintims pilnai pritariu. Jis siūlė, kad per keletą metų daug kas pasikeitė, tad ir stipendijų skyrimą reikėtų peržiūrėti. Jo manymu, reikėtų daugiau dėmesio skirti norintiems Lietuvoje studijuoti, ir pirmoje eilėje partizanų ir tremtinių vaikams. Šį jo pasiūlymą norėčiau dar šiek tiek išplėsti. Turime jau keletos metų patirtį ir matome mūsų geri norai neišsipildė. Buvo norima, kad iš Lietuvos atvykę čia susipažintų su vakarietiška galvosena ir demokratiniais principais, kad grįžę juos pradėtų ir Lietuvoje skleisti. Tačiau mūsų patirtis rodo, kad didžiumos jų noras nėra su žiniomis į Lietuvą sugrįžti, bet kaip nors čia pasilikti. Todėl toks stipendijų skyrimas, tėra tik dezertyrų skatinimas.

LF vienas iš pagrindinių tikslų yra lietuviybės išlaikymo pastangų rėmimas. Dabar skaitydamas stipendininkų iš Lietuvos sąrašą, pastebėjau tokias pavardes: Julija Lenksevič, Marina Lenksevič, Robert Pawel Zyliniski ir kt. Remiant tokius, kurie net valstybinės kalbos ir jos rašybos nepripažįsta, manau, kad tai nėra joks lietuviybės rėmimas!

Juozas Žygas

ŠV. PETRO BAZNYČIOS ĮRENGIMAI PASIEKĖ LIETUVĄ

"Pagalba Lietuvai" vadovas Robertas S.Boris praneša, kad š.m. birželio 28 d. per šv. Petro šventę, buvusios šv. Petro bažnyčios Detroite įrengimai: vargonai, suolai, vitražai, altoriai, statulos, kryžiaus keliai ir kt. pasiekė Lietuvą.

Šv. Petro bažnyčia Detroite buvo uždaryta š.m. gegužės 21 d. Alytuje, šv. Mergelės Marijos Krikščionių pagalbos bažnyčioje, tą pačią

dieną kun. Leonas Jakimavičius pašventino kartinį akmenį mažajai koplyčiai, kuri bus pavadinta šv. Petro koplyčia.

Iš Detroito atsijusių bažnyčios įrengimai nuvežti į Alytų birželio 30 d. Antanas Balsys, "Pagalba Lietuvai" atstovas Lietuvoje, pranešė, kad įrengimai Lietuvą pasiekė geroje būklėje. Jie iš Detroito buvo išsiųsti gegužės 26 d., taigi kelyje į Lietuvą jie teuztruko 33 dienas.

Regina Juškaitė

Rašytojas Vytautas Alantas

Tas profesorės sąrašėlis turbūt atsitiktinis, ir į jį nepateko keletas prozininkų, parašiusių apšėdė kūrinių (Vytautas Alantas, Paulius Jurgis, Jurgis Gliuda, Romualdas Spalis). Gali būti, kad jie liko už sąrašėlio ribų atsitiktinai, o gal dėl kokių nors literatūrinių kliūčių. Juk prof. V. Kelertienė yra viena iš to būrelio kritikų, kurie mokslus išėjo svetur, ir visiems jiems domėjimasis lietuvių literatūra yra skatinamas vien tautinės pareigos. Pasiruošimo iš tos srities svetur jie negalėjo įsigyti, ir nesunku būtų suprasti, kad šalia kasdieninio darbo pagal specialybę tiesiog neįmanoma dar gerai pažinti visą tegul vien tik svetur lietuvių sukurta literatūrą. Tai ir pasitenkinama patirtimi tik su vieno kito autoriaus kūriniais. Kai visas būrelis tokių kritikų ima remti vienas kito nuomonę apie tuos pačius autorius, tai taip, atrodo, pagimdomi genijai.

Vytautas Alantas, aišku, į tuos genijus nepriskiriamas, jei net neminimas. Pokario dešimtmečiais pramoniniame Amerikos Detroite duoną jis šeimai ir sau užsidirbo automobilių fabrike, o laisvalaikio rašė. Prieš penketą metų (1990 m. balandžio 23 d.) jis mirė, tai kaip tik proga jam prisiminti.

Kai pažiūri į lentyną, kur sudėtos jo parašytos knygos,

domėti galėtų tik Lietuvos leidyklos ir skaitytojai. Štai kad ir pirmasis Vytauto Alanto romanas "Pragaro pošvaisės". Tiek dėl jo buvo ginčytasi, kad susidarė visa krūva rašinių, ir šiek tiek knygų leidybai akį ir širdį turėjęs B. J. Jacikevičius tuos pasiginčijimus iš laikraščių surinko ir knygą iš jų sudarė, tik gaila, kad maža jos teatspaudė. O ginčytasi dėl to, kad romano pagrindinis veikėjas yra nusivylęs krikščionybė ir linkęs į senąjį lietuvių tikėjimą – pagonybę. Tai matos, dėl ko bartasi ir ginčytasi. Būtų net sunkoka suprasti, kaip Lietuvai gali nerūpėti paskaityti tokį neramumą sukėlusį romaną. Lietuvoje dabar, rodos, ne tik bajorų yra, bet ir pagonių. Pagaliau pasidomėti juk nebūtinai reiškia, kad skaitytojas pats būtų pagonis.

V. Alantas kaip rašytojas buvo romantikas, kuris Lietuvos praeityje įžiūrėjo daugiau šviesos negu dabartyje. Praečiai skirtas jo dviejų stambių tomų romanas "Šventaragis" tinka paskaityti apie senovę visiems, o labiausiai gal jaunimui. Romanas parašytas maždaug pagal tą romantišką tradiciją, kaip V. Pietačio "Algimantas", tik Alanto užsimota daug plačiau. Visai istorijai prireikė tūkstančio puslapių, taigi rašytojas turėjo kur išsitiesti ir pavadžioti skaitytoją po senuosius am-

DVIRAČIU Į LIETUVĄ

Edmundas Čapas

(Tėsinys. Pradžia Nr.21)

Išvažiavus už Vilkijos ribų, kelias buvo dar vis lygus ir švietė saulė iki pat Jurbarko, nors buvo vėsu, tačiau dviračiu važiuoti tokiu oru labai malonu. Netrukus išvydau ant kalno kitą didžiulę, dviejų bokštų, baltą bažnyčią. Seredžių pamačiau būdamas nuo jo už 3 ar 4 kilometrų. Tai labai gražus mažas miestelis, įsikūręs ten, kur Dubysa įteka į Nemuną. Per Dubysą nutiestas šiuolaikinis tiltas, žemiau, po juo, plynojo didelis laukas. Kelios šeimos čia arė su plūgu, stovėjo senoviški vežimai su arkliais. Girdėjosi, kaip garsiai tarp savęs rėkavo moteris ir du vyrai. Man buvo įdomu, kad galėjau suprasti, dėl ko buvo ginčijamasi – ne apie politiką ir ne apie religiją, bet kaip geriau suurti žemę. Aš

resnis, negu tikėjausi. Žodžiu, tai buvo puikiausias pliažas besitęsiantis visa Veliuonos pakrante.

Grįždamas nuo pliažo sutikau du berniukus, maždaug trejų ir šešerių metų amžiaus. Vyresniojo paklausiau, ar karštą dieną jie maudosi upėje, jis atsakė "taip". Pliažas – mėgstama miestelio žmonių vieta.

Šios kelionės metu daug fotografavau, bet nebuvau nusifotografavęs Lietuvoje savęs. Buvo gera proga padaryti tai dabar. Aš paprašiau vyresnio berniuko, ir jis sutiko. Kai mes grįžom prie mano dviračio ant kelio, aš parodžiau vaikui, kaip naudotis fotoaparatu ir paprašiau, kad fotografuotų mane būtinai taip, kad matytųsi ir dviratis, ir tolumoje, virš ma-

Nemuno ir Dubysos santakoje ant aukšto kalno puikuoja Seredžius. Autoriaus nuotr.

Lietuvos trispalvę iškėlęs keltas per Nemuną ties Vilkią.

užlipau iki bažnyčios, tačiau nusivyliau, nes ji buvo uždaryta, bet užtat kokį nuostabų vaizdą pamačiau nuo kalno – apačioje kaip ant delno matėsi visas didžiulis Nemuno slėnis.

Seredžius – labai gražus miestelis, bet Veliuona, kurią privažiavau po to – dar gražesnė. Miestelis irgi prisiglaudęs prie Nemuno kranto ir išsidėstęs dviem "aukštais" – apačioje, prie kelio, ir ant kalvos, kur iškilusi virš visko matėsi bažnyčia. Tačiau miestelis buvo mažesnis, o bažnyčia irgi, bet senesnė. Nameliai prie kelio turėjo kiemus su daržais ir sodais ir, ko aš anksčiau nemačiau miesteliuose, valtis.

Kitoje kelio pusėjeėjau per pievą, kol pasiekiau smėlėtą upės krantą. Maždaug 20 metrų pločio gelsvo smėlio juosta skyrė upę ir pievą. Buvo ir maždaug metro aukščio kopų, apaugusių žole, o vandeny kur ne kur matėsi seklumos smėlio salelės. Nors pažiūrėjęs į vandenį, galėjau matyti tik apie 30 cm į gylį, bet vanduo buvo šva-

nęs, bažnyčia. Ir nors, kaip prisipažino berniukas, kad jis niekad rankose neturėjo fotoaparato, ši mano nuotrauka yra geriausia iš mano visų šios ekskursijos nuotraukų.

Prieš išvykdamas iš Veliuonos, nutariau užlipti į kalno viršūnę ir pamatyti bažnyčią. Užlipęs pamačiau piliakalnį, kur Gedimino laikais stovėjo pilis, gynusi visą Nemuno žemumą. Sužinojau, kad bažnyčia buvo viena iš dvylikos, kurią pastatė Vytautas Didysis. Jos sienos buvo storos, o langai labai siauri ir aukšti. Baltą mūrinę bažnyčią juosė tokia pat gana stora mūro siena. Ir man svarbiausia, kad bažnyčia buvo atidaryta.

Aš įėjau ir tyliai pradėjau vaikštinėti, apžiūrindamas viduje ir ieškodamas meno kūrinių, mėginau pajusti ir šventovės dvasią, kaip tai darėdavau šimtus kartų savo kelionių metu lankydamasis bažnyčiose. Staiga iš balkono mane "puolė" senos moters balsas: "Ko tu ieškai?" Aš pažiūrėjau aukštyn, bet nieko nemačiau, girdėjosi tik

vandens teškenimas ir šlapio skuduro trynimas. Atrodo, kad ji keturpėsčia plovė grindis. Aš neatsakiau. Po kelių sekundžių ji pakartojo tą patį, kaip man atrodė, keistą klausimą. Aš atsakiau: "Die-

giuvėsius. Ši pilis, kuri man atrodo buvo didesnė negu Traukų (kurią aš vėliau mačiau), buvo pastatyta 17 amžiuje. Ir vadinosi ji paprastai – Pilis. Jos griuvėsių dalis buvo apsupta tankaus miško, o kitą dalį juosė 3 ar 4 tvenkiniai, tarpusavy sujungti lyg laiptais: vanduo iš vieno tvenkinio krito į žemiau esantį, ir galų gale visas vanduo įsiliejo į Nemuną. Atrodo, kad šiuo metu Pilis yra po truputį restauruojama.

Maždaug po pusvalandžio kelionės nuo Pilies aš pasiekiau Jurbarko pakraštį. Mano dėmesį patraukė paminklas fašistų aukoms. No-

rijos periodus. Tikriausiai kiekviena aukų grupė Lietuvos praeityje buvo pirmiausia žiaurumo aukos.

Tokia maloni diena važiuojant Nemuno slėniu baigėsi labai gerai. Aš gavau viešbutį – 2 kambarius su dviem sujungtais balkonais ir su vaizdu į Nemuną – ir tik už 116 rublių (maždaug tik 90 centų (JAV))! Viešbučio tarnautojai buvo draugiški, jie netgi atsiprašinėjo, kad dabar tokios "aukštos" viešbučio kainos! Viešbučio restorane, kur aš labai skaniai pavakarieniau su geru lietuvišku alumi, mane maloniai aptarnavo padavėja ir

Autoriaus nuotr.

Trumpas, bet nepaprastai malonus poilsis istorinėje Lietuvos vietovėje - Veliuonoje. Ant kalno, tarp medžių matyti senosios bažnyčios bokštas. Autoriaus nuotr.

vo". Po to buvo visai tylu.

Veliuonos centras – ant kalvos viršaus, kur stovi ir bažnyčia. Skverelyje stovi didesnė negu žmogaus dydžio Vytauto Didžiojo skulptūra, kuri man pasirodė labiausiai negraži (ir labiau primenanti kičinį meną) iš visų, kokius tik Vytauto paminklus buvau matęs. Netoliese, aikštelėje, buvo gražus kitas paminklas – Gedimino ir Vytauto metalinės graviūros. Veliuona mano atmintį išliko, kaip labai ramus ir mielas miestelis, turintis istorinę dvasią. Visas slėnis kadaise buvo pilnas senovės pilių. Pakelėje į Jurbarką aplankiau dvi pilies. Pirmoji buvo Raudonė, kurią suradau užlipęs ant kalvos ir perėjęs Ažuolų giraitę. Tai buvo nedidelė, raudonų plytų pilis, pastatyta vėliau negu viduramžiais ir šiandien naudojama kaip mokykla. Užpakaly, beveik pilies kieme, stovėjo paminklas Raudonajai Armijai – Lietuvos "išvaduotojai".

Truputį keliu pavažiavęs toliau, pamačiau daug didesnės pilies, irgi raudonų plytų,

rėdamas pamatyti iš arčiau, sustojau ir atradau žydų kapines. Tai buvo pirmos Lietuvoje mano matytos apleistos kapinės, su visai nugriuvusiais ir begriūvančiais antkapiais aukštoje žolėje. Ši vieta, panašiai kaip ir paminklas Raudonajai Armijai prie Raudonės pilies, liūdnai priminė man neseną Lietuvos istoriją. Kiekviename Lietuvos kampelyje atrasi atminimo ženklus nekaltoms aukoms per visus Lietuvos isto-

barmenas. Viskas viešbutyje buvo švaru ir buvo labai ramu (gal todėl, kad aš su savo dviračiu buvome vieningai viešbučio gyventojai). Gultiėjau anksti ir gerai pailsėjau, miegodamas prie visų atidarytų langų ir balkono durų, kad kuo daugiau įeitytų švelnaus vėjo nuo Nemuno slėnio.

(Bus daugiau)

DVI MEILĖS ISTORIJS

Vladas Vijeikis

ISTORIJA Nr. 1

Jau geroką metų skaičių su "Social Security" bendraujanti moterėlė, tiesą sakant, gražiai gyvena. Palakinus katiną neturi ką ypatingo tautiniai naudingo veikti. Tad skaito laikraštį. Kadangi turi laiko, tai skaito nuo pat antgalvės iki paskutinės raidės. Net visus skelbimus perskaito. Aną dieną užkliuvo už skelbimo: "27 metų, 175 cm. ūgio, nerūkantis lietuvis nori susipažinti su lietuve vedybų tikslu. Siųskite laiškus su fotografija. Pašto dėžutė, Vilnius".

Susidomėjo Uršulė. Va tai bent vyras. Nerūkantis. Pasimiręs nabašninkas rūkydavo smirdančius cigarus. O gal išgeriantis? Nesako. Gal biskį primeluoja. Tik tas ūgis 175 cm. Kiek tai būtų pėdomis? Ilgai nelaukus Uršulė išplėšė iš žurnalo gražios artistės fotografiją ir parašė: "Gerbiamasis, siunčiu fotografiją. Tik mane labai iš kelio suka tie centimetrai. Mes Amerikoje įpratę į inčus ir pėdas. Gal galėtum pėdom pasimieruoti. O aš išmieriųsiu lovą, kad tiltum. Laukiu".

Mano sau. Tegul pirmas žvilgsnis pralinksmina. O paskui gal aš pasirodysiu geresnių savybių turinti negu tos artistės.

Nerūkantis vyras Vilniuje, gavęs laišką su iškarpa pagalvojo: "Tai ragana. Mano kad apgaus su žurnalo iškarpa. Mus čia bolševikai mulkino per penkiasdešimt metų, bet iki tiek nedamulkinu." Bet, norėdamas palaikyti ryšius, parašė:

"Mieloji, tų Jūsų inčų pinčų nesuprantu. Bet atsi stojau prie durų ir ištempiau virvelę. Pasimieravau. Tą virvelę siunčiu Jums. Čia mano tikros išmies. O dabar jaučiu tą meilės vėją per Atlantą ir noriu daugiau sužinoti iš Jūsų biografijos. Prašau atsiųsti savo automobilio ir namo fotografiją".

Kuo baigėsi šis tarptautinis romanas, nežinia. Tik pastebėta, kad skelbimai laikraštyje buvo kartojami. Tikra aukso kasykla laikraščiu.

ISTORIJA Nr. 2

Ši istorija liečia Tadeušą. Gerą vyrą, pensininką. Remiantį visokias kultūrines ir šiaip jau kitokias organizacijas. Priklausantis bent ke liom organizacijoms, jis savo pensininko stone nenuobodžiauja. Beveik neturi laiko. Bet kasdien atideda savo gyvenimo dalį laikraščiu. Aną dieną skaito skelbimą: "Nesenai iš Lietuvos atvykusi 57 metų moteris nori surasti draugą. Dabar nuobodu ir liūdna".

Tai velnio bobutė pagalvojo Tadeušas. Nori surasti tokį, kuris ją į kiną, į restoranus vedžiotų. Eitų dirbti besarmatė. O dabar nori užsikabinti kam nors ant kaklo. Ir dar jau prie kapos metų. Čia pilna daug jaunesnių barakūdų su kuriomis tikrai būtų nenuobodu.

Paskaitė kitą skelbimą. "Labai noriu rasti gyvenimo draugą mano mamai Lietuvoje. Jai 65 metai. Ji labai gera, rūpestinga ir nuoširdi. Petronėlė. Rašyti..."

(Nukelta į 10 psl.)

(Atkelta iš 2 psl.)

keliai siauri ir nepatogūs tankams ir šarvuotiems. Partizanai kalnų tarpekliuose, paprastai puola pirmąjį ir paskutinįjį rusų tanką, o kolonai sustojus, vėliau sunaikina visus įstrigusius tankus. Sakoma, kad čečėnai jokių belaisvių neima. Sukilimo vadas gen. Dudajevs turi kalnuose radijo stotį, iš kurios siunčia kovotojams žinias ir padarinius. Rusija pabrėžia, kad su Dudajevu jokių derybų nebus, tačiau bus valdžios rinkimai, organizuoti parsidavėlių čečėnų, kurių nėra daug. Paskutinis referendumas, kuriuo rusai bandė įteisinti savo valdžią, baigėsi pilnos nepriklausomybės reikalavimu. Korespondentų nuomone, Čečėnijos – Rusijos konfliktas nesibaigs dar daug metų.

TRUMPAI

• Prezidentas Clintonas pirmąsyk pavartojo veto, atmesdamas respublikonų siūlomą 1995 m. biudžetą.

• Europos Sąjungos ministrų suvažiavime nagrinėtas nedarbo klausimas. Sąjungos bedarbių vidurkis siekia 11 nuoš., kada JAV bedarbių skaičius sumažėjo ir sudaro 5.9 nuoš. Daug keblių klausimų sukėlė ir Europos Sąjungos valdymo reikalai. Kokias galias ir atsakomybę turės sąjungos vykdomoji valdžia, kokias – parlamentas. Per ateinantį dešimtmetį sąjungos narių skaičius padidės iš 15 narių iki 27. Sąjungos valdymasis dar pasunkės.

• Dvi musulmonų valstybės: Irakas ir Iranas 1988 m. baigė aštuonerius metus trukusį kruviną karą ir iki šiol dar negrąžino paimtų karo belaisvių. Abi pusės palaiko savo priešo disidentus, tačiau

Iš visur apie viską

pastaruoju metu Irano diplomatai lankėsi Irake. Spėjama, kad santykius pagerinti verčia abiems paskelbtos ekonominės "didžiojo šėtono", kaip Irane vadinama Amerika, sankcijos. Irano – Irako kare žuvo apie milijoną žmonių, Iranas neseniai skelbė, kad Irake dingo 15,000 iranėčių. Vyriausybės jungia ne tik abiem uždėtos sankcijos, bet ir neapykanta Izraelio politikai. Komentatoriai svarsto, kas būtų, jei šios dvi kaimynės susidraugautų. Persų įlankos naftos versmės būtų Vakarams nedraugiškose rankose. Kiltų didelė grėsmė arabų karalystėms ir šėikystėms: dar didesnė grėsmė – Izraeliui. Rusijos, Kinijos parama padėtų Iranui pasigaminti branduolinius ginklus.

• Po ilgos pertraukos Britanija aplankė Argentinos užsienio reikalų ministras. Jis bandė kalbėti apie Falklandų salų ateitį. Kaip žinoma, dėl tų salų, kurias argentiniečiai vadina Malvinų salomis, buvo kilęs karas. Argentina dar neatsisakė minties, kad salos yra Argentinos nuosavybė.

• Žinomas demokratas, Kalifornijos seimo pirmininkas, juodas politikas Willie Brown, po 15 metų pirmininkavimo pasitraukė iš pareigų. Seimelyje jis buvo perrenkamas 31 metus. Jis pareiškė kandidatuosiantį į San Francisco miesto merus.

• Izraelio vidaus politikoje įvyko didelė pasikeitimai. Iki šiol politiniame gyvenime vyravo kairės darbo partija ir dešinėsios srovės Likud partija. Darbiečių derybos su palestiniečiais, pažadai pasitraukti iš Sirijos valdytos Golano teritorijos privėdė prie Likud partijos

skilimo. Ilgametis Likud vicepirmininkas David Levy paskelbė sudarysias naują "marokiečių" partiją. Iki šiol iš Maroko į Izraelį persikėlę žydai sudarė didžiausią imigrantų skaičių. Birželio 7 d. pagarsėjęs buvęs sovietų disidentas Natan Scharansky paskelbė, kad ir jis bandys sudaryti naują politinę partiją iš Izraelin emigravusių buvusių Sovietų Sąjungos piliečių. Šiuo metu jų skaičius yra didesnis už "marokiečių" skaičių ir vis dar auga. Sakoma, kad atvykę iš Rusijos ir jos buvusios imperijos žydai lengvai laimėtų apie 14 Izraelio seimo vietų iš 120. Tai jau būtų trečia didžiausia Izraelio politinė grupuotė.

• Ukrainos prezidentas Leonid Kučma pagrasino seimui praveisti balsuotojų referendumą, klausiantį ar ukrainiečiai daugiau pasitiki seimu ar prezidentu. Seimas, žinodamas, koks bus rinkėjų atsakymas, suteikė prezidentui didesnę balsą, skiriant vyriausybės ministrus ar prižiūrint savivaldybių darbą. Prezidentas sutiko, kad per 12 mėnesių būtų paruoštas Ukrainos naujos konstitucijos projektas. Ukrainos komunistų partijos vadas Petro Somonenko pareiškė, kad "tai demokratijos galas, žengiamo į diktatūrą". Kitų partijų vadai kalbėjo: "Žiūrėkite, kas kalba apie demokratiją!"

• Australijos premjeras Paul Keating paskelbė, kad iki 2001 metų Australija atsiskirs nuo Britų karūnos ir taps respublika. Referendumas šiuo klausimu planuojamas 1998 metais. Britų karalienės vietoje Australijoje bus parlamento rinktas prezidentas.

**HOME
BANK**
Cleveland's hometown bank.

PRAŠAU APLANKYTI MŪSŲ BANKĄ

HOME BANK didžiuojasi būdama dalis jūsų apylinkės

Nuo 1911, HOME BANK padėjo tokioms šeimoms kaip jūsų gauti geromis sąlygomis paskolas ir patamavimus finansinėse operacijose.

HOME BANK, F.S.B. siūlo šiuos patarnavimus:

- Aukštas palūkanas už santaupas
- Čekių santaupas
- Namų paskolas
- Paskolas namų remontams
- ir kitas paskolas labai palankiomis sąlygomis.

HOME BANK, F.S.B.

798 East 185th Street, Cleveland, Ohio

Darbo valandos:

Pirmadienio – ketvirtadienio	9:00 – 4:00
Penktadienį	9:00 – 6:00
Šeštadienį	9:00 – 2:00

Telefonas 348 - 8809

Rose Marie Balogh, Branch Manager

FDIC INSURED

EQUAL HOUSING LENDER

PASKOLOS NAMŲ, NUOMOJAMŲ BUTŲ, KOMERCINIŲ PASTATŲ, SKLYPŲ PIRKIMUI AR STATYBAI
Kreipkitės pas RAIMONDA BUTKŲ atstovaujanti
GEAUGA SAVINGS BANK,
10800 Kinsman Road, Newbury, Ohio 44065.
Tel. 338-7933 (Istaiga), 749-9261 (Šauklys), 732-8250 (Namai).

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available – worldwide

**EXPERTS ON TRAVEL
TO E. EUROPE**

passports • visas
prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY FOR OVER
35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

SVEČIUOSE PAS LIETUVOS KARIUS

Aurelija M. Balašaitienė

Savo viešnage Lietuvoje metu turėjau malonią ir nepaprastai brangią progą aplankyti Šiaulių K.K. Motorizuotą Pėstininkų Bataliono brigadą "Geležinis Vilkas", kuri yra įsikūrusi buvusioje sovietų kariuomenės bazėje tarp Šiaulių ir Gruzdžių. Penktadienį, birželio 9 dienos popietę mane į bazę automobiliu vežė Henrikas Paulauskas ir lydėjo specialų leidimą išrūpinusi Šiaulių Kultūrinės Istorijos skyriaus vedėja Lidija Praniienė. Pavažiavus apie 15 kilometrų Gruzdžių link siauru kaimo vieškelio, vedančiu tiesiai į bazę, sustojome ties užkeltais vartais, prie kurių budėjo sargybinis ir sargybos būdelėje buvo du kariai. Lidijai

Pranienei prisitartinus ir pranešus apie mūsų atvykimą, būdelės sargybiniai telefonu susisiekt su štabu ir netrukus bazės kelio vidury pasirodė aukšto ūgio kariškis, štabo viršininkas lt. Valdas Rupšys. Sargybinis užvarą atkėlė ir mes įvažiavome į platų kiemą, apsuptą įvairaus aukščio pastatais. Pasisveikinę su štabo viršininku, apžiūrėjome ant aukštos mūrinės sienos patriotiškais motyvais įrašyta iškabą su bazės perėmimo data – 1992 metų gegužės 19 dieną.

Lt. Rupšys mus pakvietė į pastatą, kuriame mūsų jau laukė štabo viršininko pavaduotojas Zigmantas Valiulis, jaun. Lt. Zigmantas Ulcinas, ūkio reikalų vedėjas ir keli

kiti kariškiai. Pavaišinę kava ir krupniku, jie kitoje patalpoje mums aprodė kuklią, bet įdomią ir rūpestingai surinktą Lietuvos kariuomenės istorijos parodėlę. Ta pačia proga, paskatinta ponios Praniienės, karių bibliotekai padovanojau savo Lietuvoje išleistus romanus, už kuriuos man buvo įteiktas padėkos raštas su štabo antspaudu ir viršininko parašu.

Toliau aplankėme kareivines. Tai erdvus pastatas su plačiu koridoriumi, kurio gale yra karių miegamos patalpos, o koridoriaus šonuose užrakinti sandėliai. Man buvo netikėtai pasiūlyta susipažinti su sovietiniais ginklais. Šalia vieno durų stovėjo su šalmu sargybinis ir, pamatęs viršininką, davė garsią pagarbos komandą. Viršininkas, atrakinęs duris, mus įvedė į nedidelę, bet labai šviesią patalpą, kurios šonuose iki pat lubų buvo aukštos,

užrakintos spintos. "Ar norėtumėte susipažinti su sovietišku Kalašnikovu?", su šypsena mane paklausė lt. Rupšys. "Aišku, kad taip", nedvejodama atsakiau. Kai man į rankas padavė kažką panašaus į šautuvą, aš jo beveik negalėjau nulaikyti, o staiga man kažkas ant galvos uždėjo nepaprastai sunkų sovietišką šalmą. Maniau, kad griūva lubos... Pagalvojau, kaip kareivėliai galėjo kovoti su tokiais šalmais ir tokiais šautuvais... Tačiau įgimtas išdidumas neleido palinkti, kol malonus bataliono vadas mane pagaliau "nuginklavo". Po to ant patalpos vidury stovinčio stalo pastatė sovietšką kulkosvaidį, kurio amunicijos diržas laiko 40 šovinių. Ir vėl man leido jį palaikyti. Jis man atrodė beveik lengvesnis už "Kalašnikovą"...

Iš ten pasukome į karių miegamąją patalpą. Atrodė kiek ankšta, nes lovutės yra viena šalia kitos, sustatytos ilgomis eilėmis, bet patalynė labai švari ir akinančio baltumo pagalvės tvarkingai išrikiuotos galvugaliuose. Jauni kareivėliai laisvai vaikštinėjo, nes buvo penktadienis ir artėjo tarnybos valandų pabaiga, o jie savaitgaliams išleidžiami į namus.

Štabo viršininkas mus pakvietė paplėti karių val-

gykloje. Buvome nustebę valgyklos švara, gražiai padengtais stalais su gėlių puokštelėmis, staldengtėmis, o už plataus bufeto stovėjo baltomis uniformomis apsirendžiusios moterys. Susėdus aplink stalą, mus tuoj aptarnavo padavėjos ir pareiškė, kad tai normalus karių davynys. Užkandai buvo gražiai dekoruoti lėkštelė su marinuotais burokėliais ir salotų lapeliais. Valgėme karštą, tirštą daržovių sriubą, po jos gavome savotišką patiekalą – įvairių daržovių, bulvių ir kruopų mišinį su mėsos gabalėliais. Užsigardžiovome vaisių kompotu ir užsigėrėme kava. Nors patiekalai nebuvo įmantrūs, bet maistas skanus ir sotus.

Atėjus laikui padėkoti ir atsisveikinti, štabo viršininkas mus palydėjo iki užtvaros, o aš jam palinkėjau sėkmės ruošti šaunius Lietuvos gynėjus, juose išugdyti pareigos ir meilės jausmus savo tėvynei. Sargybiniai, atidare užtvarą, mus išleido saliotuodami. Tai būv nepaprastai įdomus ir jaudinantis pasisvečiavimas pas Lietuvos karių, pagaliau mankštinančius savo ginklus laisvoje tėvynėje po penkių dešimtmečių vergijos. Te Aukščiausias laimina juos ir jiems teikia ištvermės ir pasiryžimo!

DVI MEILĖS ISTORIJS

(Atkelta iš 9 psl.)

Tadeušas susidomėjo. Kokia gera mergaitė. Rūpinasi savo mama. Atrodytų, kad ir mama gera, kad sugėbėjo išauklėti tokią rūpestingą dukterį. Tik tie 65 metai. Gal jai reikėtų susipažinti su graborium. Tiesiai taip ir sakytų. Bet dukterė tiesiog jaunimo pažiba. Reikės pasikviesti pasikalbėti. Nieko nelaukęs patelefono nurodytu telefonu. Atsiliepė toks nei šioks nei toks balsas. Ką tu iš balso gali atpažinti. Tadeušas sukaupęs savo visas etiketo žinias pakvietė atsilankyti. Anam telefono gale tuojau sutiko. Buvo paskirta valanda.

Tadeušas apsiprausė, išrinko pačius gražiausius marškinius ir užsidėjo peruką. Paskirtą valandą suskambėjo skambutis. Atsirado viešnia. Pasirodė ne kokia mokyklinio amžiaus mergiotė, bet

apie keturiasdešimt.

Tadeušas elgėsi labai mandagiai. Pasodino į gražiausią kėdę.

– Koks gražus butas, – prasišiepė viešnia – ar čia jūsų nuosavybė?

– Taip. Mano namas. Turiu dar tris ir vasarnamį Kalifornijoje. Žinote daug vargo su namais.

– Nei kiek, jei esi rūpestingas. Mano mama nepaprastai rūpestinga. Jai namai kaip bažnyčia. Todėl ir aš paveldėjau tas savybes. Labai mėgsta namų ruošą.

Juo toliau juo daugiau viešnia pasakojo daugiau apie save negu mamą. Pareiškė, kad ji labai mėgsta priežiūrą ir tam įrodyti prisėdė arčiau ir pataiso Tadeušo pakrypusią marškinų apykaklę. Nuo jos padvelkė labai moteriški kvapai, kuriuos Tadeušas buvo jau užmiršęs. Galiausiai viešnia pasisiūlė iš-

virti vakarienę.

"Nestumia į restoraną" – pagalvojo Tadeušas – Taup. Ir taip myli savo mamą. Bet susiprato, kad apie mamą visai nebuvo kalbama. Paskui susitiko dar kartą ir dar kartą. Už savaitės atbaliavo vestuves. Kitą savaitę atvažiavo mylimoji mama. Abi įsitaisė keliuose buto kambariuose, o Tadeušui paskyrė mažą klozetėlį.

– Tavo kojos smirdi – pareiškė žmonelė. – O uošvė dar pridėjo – negaliu pakęsti to peruko, lyg varnos lizdas.

Tadeušas nubėgo pas advokatą. O šis klausia:

– Ar pasirašei kokius popierius?

– Pa... – sumekeno Tadeušas.

– Baigta. Jokių teisinių galimybių. Stenkis įtikti savo būdo žavesiu.

LINAS VYŠNIONIS Advokatas

Telefonas (216) 383-0225

24400 Highland Road, Suite 9 • Richmond Hts, OH 44143

TRANSPAK

Siuntiniai į Lietuvą pristatomi į namus.
Skubiems siuntiniams - AIR CARGO.
Komerčinės siuntos pagal susitarimą.
MAISTO SIUNTINIAI nuo \$29.- iki \$98.-

Aukštos kokybės maisto produktai

Pageidaujant prisiųsime smulkia informaciją.

Rūta Degutienė, 28262 Chardon Rd.
Willoughby Hills, OH 44092
Tel. 216-943-4662

Dirbame nuo 1987 m.

TRANSPAK, 2638 W. 69th St.
Chicago, IL 60629 Tel. 312-436-7772

BORN TO TRAVEL

26949 Chagrin Blvd. #103

(Ohio Savings Building)

CLEVELAND, OH 44122

Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980

Fax: (216) 831-5028

OFFERING CORPORATE AND LEISURE TRAVEL

Siūlome geriausius skrydžius į Pietų Ameriką,
Australiją, Vakarų Europą.
Kelionės laivais į Karibų salas.

RITA STAŠKUTĖ
kelionių specialistė

ŽVAIGŽDUTĖ
MOTIEJŪNIENĖ
kelionių specialistė

Skambinkite arba aplankykite mus ir mes padėsime suplanuoti Jūsų kelionę. Clevelande bilietus pristatome į namus.

KELIONĖS Į LIETUVĄ
* visuomet geriausiomis kainomis *

SKRYDŽIAI SU FINNAIR
SAS, Lufthansa, KLM, LOT Polish
Mes atstovaujame Lithuanian Air (LAL)

CLEVELANDE ir apylinkėse

BAISUSIS BIRŽELIS

Birželis 11 d. sekmadienio popietė Clevelando estai, latviai ir lietuviai suvažiuo Šv. Jurgio bažnyčion paminėti skausmingas 1941 m. birželio trėmimų dienas, kada rusai iš trijų Baltijos kraštų išvežė už Uralo tūkstančius nekaltų žmonių – vyrus, moteris ir vaikus. Ekumeninės iškilmės Šv. Jurgio bažnyčioje buvo pradėtos giesme – Tėvų tikėjimas. Susirinkusius pasveikino parapijos klebonas kun. Juozas Bacevičius.

Solistė Virginija Muliolienė sugiedojo G.H. Handelio – Mylėkite Viešpatį. Šventojo Rašto skaitinius skaitė: angliškai – kun. J. Bacevičius, lietuviškai – kun. G. Kijauskas, SJ, latviškai – diakonas A. Usis ir estiškai – kun. K. Kimmel. Solistė V. Muliolienė giedojo J.S. Bacho – Bist du bei mir... Pamokslą pasakė torontiškę estė kun. Kersti Kimmel.

Solistė sugiedojo A.H. Malotte – The Lords Prayer. Tikinčiųjų maldas pravedė

latvių liuteronų klebonas kun. Laimdotts Grendze. Nepamirštamą išpūdį paliko visų dalyvių gimtąja kalba sukalbėta – Tėve mūsų malda. Ekumeninės pamaldos buvo užbaigtos palaiminimu – keturiomis kalbomis. Po kiekvieno palaiminimo dalyviai su soliste giedojo tautinius himnus. Vargonais grojo Jim Robinson.

Po iškilių, jų dalyviai buvo pavaišinti parapijos salėje, kur turėjo progą tarpusavyje pabendrauti. Ačiū Clevelando Baltų Komitetui už jų pastangas išlaikyti mūsų širdyse tuos skaudžius 1941 m. birželio dienų prisiminimus. *G. Juškėnas*

APIE ALGIMANTĄ DAILIDĘ

Prieš nusmetį JAV Teisingumo Departamento Specialių Tardymų Žinyba (OSI) pradėjo bylą JAV Apygardos teisme, Clevelande, atšaukti Algimantui Dailidei JAV pilietybę ir ištremti jį iš šio krašto.

Tas sukėlė nepaprastas finansines išlaidas bei dvasi-

nę našą apkaltintajam, jo žmonai, vaikams ir jų šeimoms.

Specialių Tardymų Žinyba (OSI) neįstengdama rasti tikrųjų karo nusikaltėlių, bando jų vietoje apkaltinti nekaltuosius. Kartą apkaltinti, tie nekaltieji yra priversti gintis nuo tų kaltinimų, o teismų išlaidos tampa nepakeliamos. Aišku, Specialioji Tardymų Žinyba (OSI), veikdama JAV valdžios vardu, gauna neribotas, mokesčių mokėtojų išdui įmokėtas lėšas.

JAV Kongreso atstovas Steven LaTourette, susipažinęs su šia byla, pažadėjo ištirti ar nėra joje teisės proceso pažeidimų.

Kviečiame siųsti laiškus kongresmanui Steven LaTourette, 1 Victoria Place, Suite 320, Painesville, OH 44077, Fax 216-352-3622 arba skambinti telefonu 1-800-447-0529. Paremkite Algimantą Dailidę, prašydami kongresmaną jam padėti

bei sustabdyti OSI persekiojimus.

Skatiname panašius laiškus siųsti ir jūsų rinktiems kongresmanams.

Paremkite Gynimo fondą savo aukomis, kurias galite siųsti adresu: Al Dailidė

Defense Fund,
P.O. Box 41415,
Cleveland, OH 44141.

PADEKIME TELŠIŲ SEMINARIJAI

Clevelando Šv. Jurgio parapijoje yra gautas Telsių vyskupo Antano Vaičiaus laiškas, kuriame prašoma padėti jo diecezijai seminarijai. Šiuo metu ten studijuoja 85 klierikai. Lėšos yra reikalingos pastatų remontui. Auką galite įteikti Šv. Jurgio bažnyčioje aukų rinkėjams, užrašdami ant voko – Telsių Seminarijai. Čekius rašykitė Šv. Jurgio Bažnyčios vardu. Surinktos aukos bus persiųstos vysk. Ant. Vaičiui.

Ger.J.

PARENGIMAI

1995 M.

• LIEPOS 16 d. Šv. Jurgio parapijos gegužinė. Pradžią 11:30 ryto šv. Jurgio sodyboje.

• LIEPOS 23 d. Pensininkų gegužinė Lietuvių namuose

• LIEPOS 30 d. sekmadienį 12:00 val. LKVS "REMOVE" Clevelando skyriaus LSSI Žalgirio šaulių kuopos GEGUŽINĖ BEACHLAND Parke 17815 Canterbury Rd.

• RUGPJŪČIO 13 d. DIRVOS IR VILTIES draugijos gegužinė įvyks L. ir V. Apanių sodyboje.

• RUGSEJO 2-3 d.d., ŠALFASS Golfo turnyras įvyks Lakes, golf course, Ravena, Ohio. Rengia Clevelando Lietuvių Golfo Klubas.

• RUGSEJO 30 d. Clevelando Baltų Komitetas rengia baltų bendravimo vakarą Lietuvių Namuose.

• SPALIO 7 - 8 LIETUVIŲ DIENOS rengia LB Clevelando apylinkės valdyba.

• SPALIO 22 d. DIRVOS 80 metų jubiliejus

• LAPKRIČIO 12 d. Šv. Jurgio Rudens Festivalis 11:30 – 3:30 p.p.

• LAPKRIČIO 18 d. Kariuomenės Šventės minėjimas. Lietuvių Namuose.

• GRUODŽIO 17 d. "Singing Angels" choro koncertas trečią val. po pietų Dievo Motinos parapijoje

• GRUODŽIO 24 d. Bendros Kūčios – Šv. Jurgio parapijos salėje 9:30 v.v.

LIETUVIŲ, VYKSTANČIŲ LIETUVON, ŽINIAI

Priešais Aušros Vartus, buv. XIX amžiaus Lietuvos didiko ištaigingose patalpose nesenai atidaryta, prestižinė lietuviška svetainė-restoranas, kokio iki šiol Gedimino mieste, Vilniuje, Lietuvos amžinoje Sostinėje, dar niekad nebuvo.

ROJAUS ARKA

M. Daukšos g. 3, VILNIUS, tel. (8-22) 220625

ATIDARYTA nuo 11 iki 23 val.

Čia patiekiami lietuviški įprastiniai ir pagal spec. lietuviškos kulinarijos receptus pagaminti skaniausi valgiai. Karštų valgių kainos nuo 4 iki 16 litų. Gausu įvairių lietuviškų skanėstų ir Lietuvos gamybos gėrimų, kurie savo kokybe pralenkia ne vieną užsienietišką brangų gėrimą. Čia, iš Tauro rago, galima pasismagurauti mūsų senelių garsiojo gėrimu – midumi, kokiu senovės lietuviai vaišindavosi. Čia maloniai praleisite laiką ir atsigaivinsite praėjusių šimtmečių buv. Lietuvos didikų prabangiai gyventoję aplinkoje. Todėl savo numatytų lankytinų vietų sąrašą papildykite šios įdomios vietos adresu ir pavadinimu.

P.S. 1798-1850 metais M. Daukšos gatvė vadinosi Rojaus gatve. Todėl nuo to buvo pavadinta ir ši prestižinė svetainė, o žodis "arka" reiškia, kad šių rūmų durys yra Arkos stiliaus.

Atlanta

Import-Export Inc.

2719 West 71 street. Chicago, IL 60629

Tel. (312) 434-2121 (800) 775-SEND

Mūsų Atstovas Clevelande:

**Dainius Zalensas
LITMA I.E.**

639 East 185 th Street
Cleveland Ohio 44119

Tel. (216) 481-0011

Greitas Siuntinių Persiuntimas

Air Cargo, Laivu

Į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ
RUSIJĄ, UKRAINĄ, BALTARUSIJĄ

Pasiteiraukit dėl Amerikietiško maisto
komplektų

JAKUBS AND SON Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.,
William J. Jakubs Jr.,
Keneth Schmidt ir
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai
936 East 185 th Street. Cleveland, Ohio 44119
Tel. (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsina
teikianti jaukią atmosferą liūdesio valandoje.
Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA Lithuanian Credit Union

Lietuvių Kredito Kooperatyvas

767 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119 **481-6677**

DARBO VALANDOS: antradienį, trečiadienį

ir ketvirtadienį ----- 9:00 v.r. – 4:00 p.p.

penktadienį ----- 9:00 v.r. – 6:00 p.p.

šeštadienį ----- 9:00 v.r. – 12:00 p.p.

sekmadienį *parapijoje* --- 11:00 v.r. – 12:00 p.p.

Kiekvieną taupomoji sąskaita federalinės valdžios (NCUA) apdrausta iki \$100,000

MATAS REALTORS

Broker **RITA MATAS** – G.R.I. – state certified
real estate appraiser

2412 CEDARWOOD ROAD
PEPPER PIKE, OH 44124
(216) 473-2530

18021 MARCELLA ROAD
CLEVELAND, OH. 44119
(216) 486-2530

ADV. VYTAS MATAS – teisinis patarėjas

DIRVA

S p o r t a s

TOMUI PUKŠČIUI TREČIASIS AUKSO MEDALIS

Edvardas Šulaitis

JAV ieties metimo rekordininkas ir vienas iš geriausių pasaulyje ietininkų – Tomas Pukštys iš JAV lengvosios atletikos pirmenybių (jos vyko birželio 16-17 d. Sacramento mieste Californijoje), parsivežė trečiąjį aukso medalį, savo įrankį nusviesdamas 81.48m. Įdomu, kad antroje vietoje likęs – Erik Smith iš Los Angeles buvo atsilikęs tolokai (jo pasekmė 72.63 m.). Dar toliau atsiliko trečios vietos užėmėjas – Jim Connolly, irgi iš Californijos. Šie trys pakviesti į JAV rinktinę, kuri dalyvaus pasaulio pirmenybėse (jos bus rugpjūčio 4-13 dienomis Gotenburge, Švedijoje), tačiau Pukščio draugai dar nepajėgė įvykdyti kvalifikacinės normos.

Reikia pažymėti, kad JAV pirmenybių laimėtoju Pukštys pirmą kartą tapo 1992 m., o po metų jis buvo JAV rekordininku. Šiose pirmenybėse jis beveik kiekvienais metais (išskyrus praėjusius metus, kuomet dėl traumos buvo antrasis) jis tampa nugalėtoju. Jis taip pat jau yra atstovavęs JAV rinktinę 1992 m. olimpinuose žaidimuose ir pasaulio pirmenybėse. Pagal JAV sudaromą kvalifikacinę lentelę 1993 metais jis buvo septintasis ietininkas pasaulyje.

Beje, į šių metų JAV pirmenybes Tomas Pukštys vyko atšventęs savo 27-ji gimtadienį (jis gimęs gegužės 28 d.) Jo ūgis vidutiniškas 1.86 m. Savo srityje jis pasižymėjo jau lankydamas gimnaziją,

vadinamą Stagg vardu, o geriausiai užsirekomendavo studijuodamas Floridos universitete (University of Florida), kuris yra Gainesville mieste. Čia jis baigė žurnalizmo mokyklą.

Grįždamas iš JAV pirmenybių Sacramento mieste, jis trumpam buvo sustojęs pas savo tėvus, gyvenančius šalia Chicagos. Po poros dienų poilsio išskubėjo į varžbas Suomijon. Kaip jis sako, ši vasara jam bus labai karšta, nes žada dalyvauti eilėje atsakingų varžybų, kurių tarpe yra ir Pasaulio lengv. atletikos pirmenybės Švedijoje.

Reikia pažymėti, kad ši sezoną T. Pukštys pradėjo gana sėkmingai ir turėjo daug gerų pasirodymų. Kaip neseniai paskelbė JAV didžioji spauda, T. Pukštys stovi pirmoje vietoje Mobil rengiamųjų didžiųjų varžybų lentelėje. Čia jis eina pirmuoju su 16 taškų. Po jo rikiojasi vokiečių R. Hecht su 14 ir švedas D. E Wennlund bei rusas A. Murujev su 12 taškų ir eilė kitų su mažesniais laimikiais.

GOLFO TURNYRAS

1995 m. ŠALFASS GOLFO Turnyras įvyks rugsėjo mėn. 2-3 d.d., šeštadienį ir sekmadienį, Windmill Lakes Golf Course, Rt. 14. Golfinkai apsistos Holiday Inn, Rt. 43 ir I-76, Kent, Ohio.

Golfinkų susipažinimo

vakaras įvyks rugsėjo mėn. 1 dieną, 7 val. vakaro, Holiday Inn Hotelyje.

Dėl smulkesnių informacijų skambinti A. Nagevičiui 845-8848.

Iki pasimatymo golfo laukuose! A.N.

FUTBOLAS LIETUVOJE

KAUNIEČIAI FUTBOLO ČEMPIONAI

Naujaisiais Lietuvos futbolo čempionais tapo Kauno "Inkaro – Grifo" komanda, kuri per reguliarių pirmenybių sezoną buvo surinkusi tiek pat taškų kaip ir Vilniaus "Žalgirio" vienuolikė. Tada prireikė net dviejų papildomų rungtynių čempiono išaiškinimui. Pirmosios iš jų baigėsi lygiomis (0-0), o antrose kauniečiai pasiekė 2-0 pergalę. Abu įvarčius įmušė buvęs žalgirietis Darius Maciulevičius. Čia reikia pažymėti, kad žalgiriečiai nesugebėjo laimėti pirmenybių jau treči metai iš eilės.

Ta pati Kauno komanda

taip pat pasiekė pergalę ir Lietuvos futbolo taurės varžybose, kurių finalas įvyko birželio 23 d. Klaipėdoje. Čia irgi rungėsi "Inkaras-Grifas" prieš Vilniaus žalgiriečius. Pergalę triumfavo kauniečiai, kurių E. Poderis du kartus nuginklavo vilniečių vartininką. Vilniaus atstovai pasižymėjo tik vieną kartą (įvartis R. Stonkaus). Taigi Lietuvos futbole dabar stipriausią žodį taria Juliaus Kvedaro (buvusio Vilniaus "Žalgirio" meistrų komandos žaidėjo) treniruojama "Inkaras-Grifo" vienuolikė.

IŠAIŠKINTI IR ŽEMESNIŲ LYGŲ NUGALĖTOJAI

Taip pat paaiškėjo ir Lietuvos II ir III lygos nugalėtojai. Antroje lygoje geriausiai pasirodė Vilniaus "Žalgirio" II-ji komanda (47 taškai). Antroje vietoje liko Vilniaus "Lokomotyvas – LTS" (44) trečioje Telšių "Mastis" – 42 taškai.

Beje, II lygoje rungtynia-

vo 16 komandų. O trečioje lygoje, kur varžėsi 12 vienetų, pirmąją buvo Kauno "Ranga – Politechnika" (38 taškai). Po jos su 28 taškais sekė Marijampolės "Sūduva" ir su tiek pat taškų (blogesnis įvarčių santykis) – Kaišiadorių "Savangė". E.Š.

“ROJAUS ARKA” ATGIMUSI SECESIJA PRIE AUŠROS VARTŲ

Balandžio viduryje vilniečių, miesto svečius, senamiesčio mylėtojus maloniai pakvietė ir nuoširdžiai nustebino atgimusi po restauravimo secėsija, restoranas "Rojaus arka", įsikūręs šalia Aušros vartų, prieš Vilniaus miesto gynybinę sieną.

Restorano-baro ansamblio skambėjimo viršūnė, tai originalūs ir reti 8-12 spalvų restauruoti XIX a. pabaigos XX a. pradžios lėdininiai, kuriais nesižavėti negalima. Visi jie išlikę autentiški, kruopščiai restauruoti ir išraiškingai spalviniai įprasminti. Tokio sudėtingumo lėdininiais buvo dekoruojami puošnūs XIX a. valgomieji, holai. Būtent tai ir rasite "Rojaus arkoje". Čia ištisa spalvų gama-ir mėlyna, ir aitrioji, įvairių tonų ruda, žalia. Šiuo metu Vilniuje "Rojaus arka" vienintelis restauruotas su išlikusia autentiška lėdinyba restoranas.

Restorano 30 vietų salėje pajusite XIX a. pabaigos dvelksmą, pasigrožėsite antikvariniais šviestuvais bei antikvariniais baldais. Restorano bare pasigrožėsite autentiškomis rozetėmis lubose, išgersite puodelį kvapnios kavos, suvalgysite pyragaitį, pailsėsite, jei būsite pavargę, kol Didžiąją gatvę atkelsite prie Aušros Vartų.

Restorano meniu gausus-dešimties pavadinimų karšti patiekalai, lankytojams ypatingai patinkantis pikantiškas vištienos patiekalas "Madam

Koko", daug įvairių salotų, sriubų, lietuviškų patiekalų. O pagrindinis "Rojaus arkos" privalumas, kainos prieinamos net inteligentams...

"Rojaus arka" ne tik restoranas, baras, bet ir klasikinės muzikos koncertų salė. Čia gegužės 16 dieną įvyko gerai Lietuvoje žinomos ir užsienyje pripažintos dainininkės Sigutės Trimakaitės (sopranas), Valentino Gelgato (fleita), Vitalijos Raškevičiūtės (altas) koncertas, kuriame skambėjo lietuvių ir Vakarų Europos kompozitorių kūrinių bei lietuvių liaudies dainos.

Birželio 7 dieną, susirinkę po "Rojaus arkos" vėliava klausėsi vienintelio ir nepakartojamo M. K. Čiurlionio kvarteto. Rimantas Šiugždinis (I smuikas), Jonas Tankevičius (II smuikas), Aloyzas Grižas (altas), Saulius Lipčius (violončelė) atliko M. L. Čiurlionio, A. Dvoržako, P. Čaikovskio, G. F. Handaolio, W. Mozarto, G. Kuprevičiaus, K. Debussy ir kitų kompozitorių kūrinius. Kvartetas sužavėjo nepaprastai lygiu skambesiu, gyvu ritmu, garsiniais efektais, o tai pasiekti sugeba tik pasaulinės klasės kvartetas, ir tie, kurie į kvarteto koncertus ateina, tai puikiai žino.

Birželio 20 dieną bei liepos 4 dieną jau numatyti kiti klasikinės muzikos koncertai.

Iki malonių susitikimų "Rojaus arkoje" prie Aušros Vartų.

Štai, kurie padeda išlaikyti lietuvišką laikraštį

A t n a u j i n d a m i prenumeratą ir kitomis progomis Dirvai aukojo:

Lozoraitis V., Linden	5.00
Bernot J., Union	20.00
Kizlauskas B. MD., Highland ..	20.00
Tuskenis K., West Palm B. ..	15.00
Taruska J., St. Pete.	12.00
Venk G., Toledo	10.00
Apanius V., Chesterland	20.00
Balbatas J., Cleveland	10.00
Šlapelis J., Euclid	5.00
Aukštuolis M., Cleveland ..	10.00
Suzelis A., Newton Falls	5.00
Mitchell V., Taylor	10.00
Jomantas V., Redford,	10.00
Bagdonienė H., Oak Lawn ...	20.00
Palšis J., Palos Hills	10.00
Lauraitis A., Palis Hts	20.00
Vansauskas M., Lyons	10.00
Paliulionis Br., Cicero	10.00
Bukaveckas T., Chicago	20.00
Lipas J., Oceanside	5.00
Lanys P., Ormond B.	20.00
Pauliukonis G. MD., St. Pete. .	20.00
Eitas E., Wareham	20.00
Stapulionis J., Waterbury ..	10.00
Venclauskaitė D., Wolcott ..	20.00
Diržys G., Woodhaven	10.00
Krasauskas M., Baltimore .	40.00
Kasiulaitis J., Miami B.	10.00
Sukys V., Surfside	10.00
Valaitis A., Eastlake	10.00
Čepulis R., Chesterland	10.00
Valaitis A., Eastlake	10.00
Žygas O., Cleveland	10.00
Garlauskas B., Cleveland ..	10.00
Šmulskis J., Lima	10.00
Petrauskas P., Dearborn H. ..	10.00
Valiukėnas B., Dearborn H. .	5.00
Abraitis S., Mt. Pleasant	15.00
Liepas D., Michigan City	20.00
Dargis V., Madison	20.00
Glodenis J., Los Angeles	5.00
Basiulis A., Redondo B., ...	20.00
Barauskas V., Glendale	10.00
Koklys V., Hacienda Hts. ..	10.00
Noges N.G. Dr., Canada	5.00
Draugelis A., Canada	5.00
Vencūnas A., Santa Monica. .	20.00
Janciukas A., Bloomington .	20.00
A.L. Tautinė Sajunga, Daytona Beach FL	100.00

Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame

TRISDEŠIMT TREČIAS

Dirvos novelės Konkursas

DVI PREMIJOS

Pirmoji – 500 dolerių

Antroji – 300 dolerių

skiriamos iš

A.A. SIMO KAŠELIONIO

palikimo, kurį tvarko Korp! Neo-Lithuania

Tema: Autoriams suteikiama neribojama teisė novelės temą, turinį ir pobūdį patiems pasirinkti.

Laikas: Paskutinė rankraščiai įteikti data 1995 metų rugsėjo 15 d. (pašto antspaudas).

Adresas rankraščiams siųsti:

Dirva, Novelės konkursas,

P.O. Box 19191

Cleveland, Ohio 44119-0191

Konkurse kviečiami dalyvauti visi lietuviai rašytojai, gyveną Lietuvoje, JAV ar bet kuriam kitame krašte.

Paruošimas: Konkursui siunčiami rankraščiai būtinai privalo būti parašyti rašomąja mašinėle ir pasirašomi spapyvardžiu. Tas pats slapyvardis užrašomas ant priedamo uždaro vokelio, kuriame įdėta autoriaus tikroji pavardė, adresas ir telefono numeris. Tikslai laimėjusio vokelis bus atidarytas.

Nepremijuoti rankraščiai grąžinami tikslai autoriams prašant, jų nurodytu adresu.

Jury komisija iš trijų narių sprendžia kas premijuotina paprasta balsų dauguma.